

Revistă a
Uniunii Scriitorilor
din
Republica Socialistă
România

Luceafărul

Anul XIII
7 (407)
Sâmbătă
14 februarie 1970
8 pagini — 1 leu

Piatra de lună

În mijlocul Bucureștiului s-a adus o piatră de lună. S-a pus la vedere. Cine vrea — vine și-o vede. E băgată în sticlă ca un pește în acvarium. E pusă pe un suport, ca o statuie pe soclu.

Cum arată această piatră? Cum poate să arate! Foarte urâtă. Foarte bătrână. Ne-ărbă. Chiar murdară. Și totuși, este adusă de pe lună. Înșă, ci uluși de Armstrong și de Aldrin. Unul dintre ei doji a adus-o. Când a adus-o? În timp ce noi ne uitam la televizor. În noaptea aceea de pomină când noi cu toții stăteam sfeciliti la televizor și îi vedeam culeșind-o direct de pe fața televizorului. Care este prețul acestei pietre? Ea nu are preț. Ea este atât de urâtă încât ea nu poate să aibă preț. Prețul ei trebuie să este moral. Numai morala mai găsește câte ceva de plătit lucrurilor urite. Ea reprezintă însă ideea de curaj, ideea de om și chiar pină la urmă și ideea de lună văzută cu ochi de om. Mă uit la ea și-mi spun: Vai, Doamne, cât de bătrână ești! Vai, piatră, cât de urâtă ești! Necolorată! Noi, aceștia care facem meseria armelor și a poeziei, credem despre lună că este bunica sau chiar străbunica noastră. Precis că pământul este acela care s-a rupt din lună. La început a fost luna. Ca dovadă, iată bătrînețea ei. Niciodată, în raptul capului, nu voi fi capabil să cred că luna s-a rupt din pământ. Nu poate să fie adevărat aceasta. Ce se putea rupe de pământ? De pământ nu se putea rupe decât vreun copil bătut-măr de mă-sa. Ce altceva se putea rupe de pământ? De pământ nu se puteau rupe decât acele minunate priveliști pe care noi ni le închipuim dar niciodată nu le vedem. Ce se mai putea rupe de pământ? Vreun ochi, de bunăseamă.

Luna este urâtă. Precis că noi ne-am rupt de ea. Cine mai declară altceva decât faptul că pământul nu ar fi decât un satelit al lunii, se înșală. Il citesc pe Eminescu și-mi dau seamă de aceasta. Mă uit la bucată asta mizerabilă de lună și-mi dau seama de adevăr. Nu pleacă decât de lângă ceea ce este urât. Ideea de frumos este de fapt o idee de despărțire. Ea este o idee la plecare. Forma genuină a frumosului nu poate fi găsită în București în Gara de Nord când pleacă trenurile. Altunde unde am găsi-o genuină? În conserve?

Mă uit la lună și mă uit și la bucată mică de lună prin ochii mei. Ce urâtă este, Doamne! Ce rachetă frumoasă a trebuit ca să o aducă și cîți de trei bărbați formidabili, pe care orice femeie i-ar iubi, s-au dus taman pină acolo ca să ne-o aducă nouă!

Mă uit la ea cu ciudă și-mi vine fir-ar să fie! Poate numai o buză militară ar sta peste tifele tale. Sau cine știe, doar dacă-l seducem, vreun copac care să facă de-ale copacului. Sau vreun pom care să facă de-ale pomului.

Mă uit la bucată de lună și simt trist că ea nu seamănă cu un măr. Mă uit la ea și mă gândesc că iubita mea niciodată n-ar purta-o ca piatră prețioasă între țite.

Piatra asta este urâtă, adică ea nu este frumoasă. Este un fel de străbunică. Precis că noi am fugit din pricina ei pe pământ. Precis că pământul s-a rupt din lună. N-avem treabă cu ea.

Nichita STĂNESCU

GRIGORE HAGIU

tei nălucit

scote-ți inelul de pe deget
cit de ușori de limpezi și ai nimănui
tot ar putea să ne trăsnească
puiul de luceafăr
oțita lipsă de contur
să nu te-mpingă la ispită
chiar dacă teiul nălucit pentru mireasma
își trage sevele prin rădăcini ținute
pe buza unei sticle pline
cu cel mai pur și nemirositor și alb alcool
eu după bratul tău îngreunându-mi pieptul
știi câtă lună a căzut în tine
dar nu-ndrăzni nici somnul
să-l muji pe pietre tot mai mari
și mai departe mai departe
cel care știe să adulmece adulmecă și-astfel
mai bine-n noaptea asta
din creștet pină la călcie
de-un fier albastru născocit anume
umbliind cu flacăra suavă
să ne lăsăm cusute în șuier moale
trupurile-mbrățișate
doar nouă știi și tu nu butniți
privighetoarea ne vestește moartea

Pământ

pământ de flori
încăpșate în apă, ca să
prin aerul curat și mare
străpuns de luminări aprinse

pământ de flori de griu
de flori de tei
de line lanturi de cocoare
și albul scurs în oasele de miei

pământ de mire
de mireasă
acrațoarea casă ce-o cladim ain tine
va fi de talgere și de potire plină

pământ de flori
in adincimea ta de geom fluid
ar trebui-ngropați încăodată
bărbații naștri cei mai mari de neam

pământ de flori
din miezul tău aș răsari eu insumi
cu buze mai fierbinți
cu aripă mai îngereasca

pământ de floare de pamint
tu îngăduitorule mai du-ne
cenușa noastră-ngenuncheată
și nu ne spune cum vom înflori

minunea noastră
redescoperită într-o zi

LEONARDO DA VINCI — STUDIU DE PORTRET I

MIRCEA IVĂNESCU

Pastel

timpul zăpezilor — un fel de a spune
că revezi o față, pe care n-ai mai privit-o
demult,
și umbli spre ea prin zăpadă — scriind urme
într-un timp, trecut de acum, unde n-ai mai
fost, și e mult
coborâtă în iarnă mată, îngropată în tăcere,
această ființă, și întorcerea către ea
ca o înmormintare de viking, împingind
greu aceea

corabie, care prin zăpadă are o altă putere
a răsfrîngerii de ape verzui — și care apoi
se înalță în flacăra, repede acoperită, cu
o rună
de fum — ca acum cînd mergi spre fața ei.
cu ciudată
lumînă moartă, de aici, te întorci înapoi
și neadevărurile se așează, fiecare o urmă
a gesturilor care s-au scris — și fața ei e
mihmită.

Insemnări de atelier

Strada

Se-ntimplă cite-o duminică oprimantă, cu pereți ca o menghină și cu dulapuri late în carapace de lac. Se-ntimplă cite-o duminică udă, cu miros de lampă de gaz și de magaziile fermentate. Se-ntimplă cite-o duminică beacă, precum apa de ploaie pe punctul de-a se scurge-n canal. Se mai întimplă. Cite-o duminică în care ne salvăm toți spre stradă, pe unde putem.

Dar întii vreau să-ntreb: știe vre-unul dintre edilii orașului că populația Bucureștiului migrează duminică seara spre Marele Bulevard? Că iarnă-vară tramvaie galbene și troleibuze albastre lansează cohorte de oameni în stațiile marelui centru comercial? Că o speranță de yase zile așteaptă ziua a șaptea pentru a se împlini? Că nu sîntem departe de tabietul provincial? Și că nici nu e vorba de provincie, ci de o stare a noastră de sentiment care ne-mpinge duminică unii spre alții? Ca vindăm fericirea cu pasul de-a lungul străzilor? Fiindcă iată: duminică de duminică din Piața Romană și pină la Dalles, din Piața Victoriei și pină la Palat, aceeași multime compactă lunecă de-a lungul trotuarelor. Fiindcă iată: duminică de duminică aceeași multime compactă caudă oaze de recreare și tăcări intime pe bulevard. Fiindcă iată: duminică de duminică cei ce se plimbă sînt mai ales tineri, un bulevard de la un capăt la altul străbătut duminică seara de adolescenți. Ei da, Bulevardul cel Mare există. Bulevardul cel Mare care începe-n Piața Victoriei sau în Piața Romană, bulevardul care pornește din spații mari de asfalt, Bulevardul cel Mare care durează întinderi imense. Adevărat, Bulevardul cel Mare există. Dar Bulevardul cel Mare există pragmatic. Bulevardul cel Mare există interesat. Bulevardul cel Mare nu este sentimental. Bulevardul cel Mare nu este o dragoste. Si-ajă vâzută, oare, seara, mulțimea aceea imensă, pîlcurile de tineri rătăcind în căutarea luminilor calde, a băilor de lumină în galanterie de cristal? Aji văzută, oare, perechile acelea înlăntuite cu fericirea mutată pe scînteieri? Ci scînteierile sînt pîlpiiri de festilă, bulevardul e-n piclă, aerul general e de petrolmax. De parcă s-ar demonstra dinadins economia la curentul electric. De parcă lipsa de becuri s-ar demonstra. De parcă ar vrea cineva să convingă că paradisiul duminical al adolescentilor începe cu privațiuni. Cu patru reclame de „DERO” și două de „ALBA LUX” Cu prăvălii decorate cu macarioane și lapte praf. Cu paltoanele din decada de toamnă. Cu pantofii din trimestrul trecut. Cu galeriile de artă închise. Cu trei cofetării mari și late în care arde neon. Ca să te simți ca în gară, între un tren care pleacă și altul care a sosit. Lumina aceea albă și rece în care doar chirurgul lipsește și felcerul brancardier. Și asta e tot. Iată migrația străzii se face-n umbră-penumbra, ca pentru camuflaj.

Păi sigur, aștept să se comită un rals. Singurul sentiment cu puțință e cel al culpei. Singurul sentiment cu puțință este bonjour tristesse. O mensă multime de tineri mutată în condiția lui „fără rost”. Mutată în condiția lui „degeaba”. O multime mișcîndu-se obosit, fără loc de odihnă, fără motiv de surpriză, împingîndu-se înainte în penumbra mohorîtă a Marelui Bulevard.

Și chiar, nu se poate face nimic? Între edilii orașului, cel mai sentimental nu poate furniza niște becuri? Niște reclame mari, luminoase și niște locuri de încălzit? Fiindcă pe urmă o să se supere iar toată lumea, că, vin tinerii cu „reflectoarele” lor, și nici chiar așa!

Sânziana POP

„CHEIUL SENEI”

Desen de EL. UTA-CHELARU

DIN SUMARUL REVISTEI

Scriitorii și publicistica

Jurnalul unui martor ocular
de Teodor Mazilu

Cronica literară de Dan Laurențiu

Tineri prozatori sovietici

avant-
premieră
editorială

AGATHA GRIGORESCU
BACOVIA

„POEZII”

Editura „Albatros”

ION ARAMĂ

„Cu Dricul Mircea
în jurul Europei”

Note de călătorie

VASILE RADU
GHENCEANU

„Cartea literelor mari”

Volu pentru copii,
Editura „Ion Creangă”

ION DAN

„Locuitorii
din strada Tecloarei”

Povestiri umoristice,
Editura „Mihail Eminescu”

MANUSCRISELE NEPUBLICATE
NU SE RESTITUIE. RUGAM
COLABORATORII SA NE TRIMITA
LUCRARILE DACTILO-
GRAFIAE.

CRONICA LITERARĂ

pop simion

CRIZA DE TIMP

Romanul lui Pop Simion, cu acțiunea desfășurată pe parcursul celor aproape trei ore cit durează lupta cu moartea a eroului, încearcă să comunice, printr-o altă dimensiune a timpului, aceea a timpului interior, psihologic, revelația existenței cu reperul absolut, în starea limită. Tehnica spovedaniei (pe care ar trebui să o bânuiim integrală) este relativ simplă și comodă, ea rezumându-se strict la interfețarea, colajul dintre clipa prezentă, luată ca marior ultim și decisiv în selecția valorilor, și imagini retrospective, forme concrete ale unei axiologii vitale. (De citeva ori, traumatizatul face ipoteze de supraviețuire). Romanul ar trebui să nu se înfățișeze așadar, prin dilatarea timpului mecanic și metamorfoza lui într-un timp psihologic, drept o incursiune în trecutul stabilizat, conștient de sine, prin intermediul unui prezent halucinatoriu, cu puterea aberantă a drogului.

Jurnalul de călătorie în memorie, cum se exprimă într-un loc autorul, nu va da măsura și sensul în care amintirile se modifică și se restructurează în funcție de medium-ul evocator — vizul, transa provocată de dereglarea simțurilor prin stupefianțe, sentimentul morții apropiate. Trecutul va trebui să se organizeze după un criteriu fundamental nou și el va rezista sau nu pornind de la exigențele acestui criteriu, masa haotică, amorfă a trăirilor anterioare accidentului cristalizându-se într-un tot omogen, cu o finalitate unică și necesară.

Dar valorile existenței selectate retrospectiv capabile să echilibreze spectrul neantului, și care fac ca viața eroului să-și continue liniile de forță într-un tărâm al supraviețuirii, nu depind de ele însele, de afirmarea voinței lor de a fi, ci de modul în care își vor găsi un corespondent într-o structură estetică în afara conștientului, accidentalului. Dacă amintirile îl ajută pe erou să trăiască, nu e mai puțin adevărat că ele, mai întâi trebuie retrăite la o altă scară și în altă ordine, pentru a ne face sensibilă calitatea lor de a sfida eroziunea, dezastrul și timpul.

Cela „unsprezece sferturi de oră” ale romanului încearcă să refacă unitatea brusc întreruptă, în criza de timp, a unei vieți ce se credea infinită și atotputernică, starea fragmentară a trecutului fiind luminată, alternativ, de cea omogenă, angosată a prezentului. Personajul, un scriitor de treizeci și șase de ani, plecat cu încă trei prieteni la o plimbare cu automobilul pe Valea Prahovei, suferă un accident și este internat în stare gravă la un spital din Băicoi. Aici, sub îngrijirile chirurgului Sever Zenawsky, ale doctoriței Clara, infirmierei etc., în timpul celor trei ore cit durează operația, eroul face „o cursă împotriva morții” (după cum se subintitulează romanul) prin efortul de voință cu care-și buciue memoria, spiritul, reamintind astfel trăiri, experiențe din copilărie, adolescență ori maturitate, până la ultimele împrejurări care l-au adus în starea de acum, la un pas de ireparabil. Așadar centrul de foc în jurul căruia se coagulează fragmentele disparate ale trecutului se definește tocmai prin constanța labilității sale, hotărârii între viață și moarte, între conștient și inconștient. El atrage la sine, ca un vas în care presiunea a scăzut până aproape de vid, ceea ce a fost cândva plin de energie și elan vital, speranță și împlinire într-o existență devotată concretului. Personajul, aflat sub anestezie, se scufundă în timpul său revolut impulsional, ca să spunem așa, de principii vaselor comunicante, de restabilirea unui echilibru între golul de acum și plenitudinea de altădată.

Fără îndoială că a încerca să identifice o eroare aparent formală — aici de construcție, de arhitectură — într-un timp când toate formele au fost dinamitate (dar și reinventate) ar putea să pară un risc, sau o ciudățenie retrogradă, însăși substanța operii, căci această substanță, materia artei nu poate trăi decât prin formă, ca este formă. Cartea are, mai întâi, o eroare formală, fiind de alternația stărilor de vis, halucinației și veghe, realitate. Apoi, dată fiind absența tonului precipitat, de criză, de retrăire în altă perspectivă a lucrurilor trăite preteritului Criza de timp, a lui Pop Simion trăiește prin unele fragmente de viguro realism, dar ansamblul, viziunea generală este minată de artificii.

NEINCREDĂTORUL: Reproduc așa zisa epigramă pe care mi-ai trimis-o:

„O, nu vă fie frică
De uriașele-advărsare,
Căci este-o zicătoare:
O buturugă mică
Răstoarnă carul mare”

N-am nimic împotriva zicătorii. Dar trimite-ne și nouă o așchie de lemn (nu-i neapărat nevoie să fie de santal) să vedem ce și cum. Rămân în așteptare.

V. POPESCU: Susții că ne-ai trimis „acum citeva zile o mică grupă de poezioară, cu rugămintea că îmi veți răspunde fiind Stan Păituri în persoană mam gândit, că nu ar fi rău ca din trei intreri zile să trimit citeo grupă de poezii pînă în ziua cînd voi primi răspuns”. Răspuns: „Strada Florilor”, prima bucată din ciclul, e... schiță. Citez, spre a fi crezut, o frază: „Respectabila doamnă își făcu intrare destul de pompoasă, ca pe vremuri, în ciuda pictoarelor subrețe și tremurătoare, la care responsabilul unității, un bărbat destul de robust, cu o firea respectabilă se ridică ca o veritabilă gazdă” etc. Din numitele (de către dumneata) „poezii” reproduc primele versuri din „Speranțe”: „La masa mea / Zgomotele se răzcoace cu zgomot / Visele se visează pe ele înșuși”. Trimite-ne cite un plic cu producțiuni tot la trei zile, dar ia și lecții de gramatică, cel puțin de două ori pe săptămînă. Zău așa.

GEORGE VĂLEANU: „Plu-
gul de piatră al zăpezilor albastre” se vrea o bucată de proză curând. Bucata debutează astfel: „Nîngea. Nînsoarea apocaliptică, densă și grea. Nîngea cu urd”. Dar, speriat de iarna pe care ai vrut să ne-o arunci pe străzile orașului (destul de desfundate, de altminteri) o tei imediat pe coarda subțire: „Răsturnai capul pe spate și vedeai înțesată mîna cu bucurie de copil cernind confetti de copil”. Două din una: ori ne fii sub viscol pînă ne trosnesc mîselele în gură, ori ne faci daruri învelite în hirtie poleită. Hotărâște-te pînă nu vine primăvara.

Acestea ar fi datele generale în care se înscrie motivul existențial al romanului Criza de timp. Ele însă, așa după cum spunem încă de la început, sînt necesare, dar nu și suficiente, pentru a valida estetic o construcție, fie ea cit de dramatică în punctul său original. Căci ceea ce frapază mai întâi la lectura cărții nu se traduce prin senzația trăirii accelerate, în criza de timp a restului de viață pulsînd în marginea conștiinței drogată a eroului, ci dimpotrivă, aceea a unui montaj foarte lent, elaborat și metodic al imaginilor și acțiunilor trecute, de parcă protagonistul lor s-ar afla nu pe masa de operație, ci la masa de scris, avînd un răgaz nelimitat pentru a-și inventa metaforele cele mai expresive. Tablourile, scenele ce se succed înaintea noastră, fără o logică internă a visului, fără a motiva adică în moartea pregătită să strige triumfătoare, nu vorbesc prin ele însele, nu și-au cîștigat autonomia, ci adesea se trîsc cu o desăvîrșită umilțită în urma unui real neamălit. Astfel, pretextul unui centru halucinatoriu, al stării limită, al crizei de timp, nu și mai află acoperirea în desfășurarea discursului, el nu se mai justifică în perspectiva calmă, divagantă pînă la detalii nesemnificative a povestirii meru întrerupte și meru reluate. Dacă această latură izbitoră a realismului de cele mai multe ori liniștit, chiar pedant al descrierii pune în paranteză artificial de calcul al cărții — spovedania omului în fața morții — atunci va trebui să renunțăm a căuta un sens coordonator al diverselor episoade luminate retrospectiv de o sensibilitate dezecilibrată și să le acorăm șansa de a-și comunica fiecare mesajul ce le este propriu. În această ipoteză, a dispariției fluxului ce ar unifica masa eterogenă a Crizei de timp într-o finalitate purificatoare, de anulare a spectrului morții, vom înregistra numeroase fragmente scrise cu o prosopie autentică, în cultul reportajului realist (unele dintre cele mai pregnante chipuri gravitează în jurul lui Tudor Tunsu, personaj memorabil nu numai prin insolitul gesturilor sale, ci și prin adevărul acestui isolt). Al zecelea sfert de oră poate fi, de asemenea, consemnat pentru realismul psihologic al raporturilor sociale dintre viitorul convalescent la sanatoriu, Tovarășul, și același infirm primind cu ură vizitele din milă ale prietenilor, cunoscuților etc. Pop Simion se dovedește, în aceste pagini, un sarcastic motivat artistic, verbul său moral nu se pierde în pustiu. Nu este mai puțin adevărat că fragmente de pură invenție, adică acelea care ar fi trebuit să constituie repere fundamentale în arhitectura gârții, eșuează într-o retorică dulce — sentimentală, cu metafore impropriri, flori fanate ale unui stil romanțios.

Fără îndoială că a încerca să identifice o eroare aparent formală — aici de construcție, de arhitectură — într-un timp când toate formele au fost dinamitate (dar și reinventate) ar putea să pară un risc, sau o ciudățenie retrogradă, însăși substanța operii, căci această substanță, materia artei nu poate trăi decât prin formă, ca este formă. Cartea are, mai întâi, o eroare formală, fiind de alternația stărilor de vis, halucinației și veghe, realitate. Apoi, dată fiind absența tonului precipitat, de criză, de retrăire în altă perspectivă a lucrurilor trăite preteritului Criza de timp, a lui Pop Simion trăiește prin unele fragmente de viguro realism, dar ansamblul, viziunea generală este minată de artificii.

Fără îndoială că a încerca să identifice o eroare aparent formală — aici de construcție, de arhitectură — într-un timp când toate formele au fost dinamitate (dar și reinventate) ar putea să pară un risc, sau o ciudățenie retrogradă, însăși substanța operii, căci această substanță, materia artei nu poate trăi decât prin formă, ca este formă. Cartea are, mai întâi, o eroare formală, fiind de alternația stărilor de vis, halucinației și veghe, realitate. Apoi, dată fiind absența tonului precipitat, de criză, de retrăire în altă perspectivă a lucrurilor trăite preteritului Criza de timp, a lui Pop Simion trăiește prin unele fragmente de viguro realism, dar ansamblul, viziunea generală este minată de artificii.

nicolae damian

DIMINEȚILE BĂTRÎNE

Răul de care suferă personajele cărții lui Nicolae Damian nu acționează ca o forță magnifică, transcendentă, cu gestul pronunțat al destinului, deși, dacă privim evoluția lor atît de asemănătoare încît ne apar ca niște multiplicări reduplicabile, în esență, la un singur tip, am putea vorbi chiar despre existența unui destin. Cu excepția ultimei povestiri, Un bărbat și o femeie, asistăm la o expunere pe un ton suficient de neutru pentru a ne creea iluzia detașării autorului de „cazurile” sale (Nicolae Damian este medic psihiatru) asistăm, după cum spunem la eșecul unei serii întregi de personaje, dar un eșec tolerabil fără violența prăbușirii, căci energia vitală a împotriviții, a reculeului în fața neantului, s-a scurs mai de mult pe canale inutile, ignorate, iar acum nu a rămas decît o dezamăgire aproape măruntă, aproape falsă, oricum o foaie stîngeră ce nu mai poate spune nimic fără cartea din care a fost amușă. Personajele lui Nicolae Damian nu sînt cu totul posibile existențe integrale, fie ea și cu o finalitate tragică, nu mai au nici măcar nostalgia bunului urias pe care l-au pierdut, deși complexul frustrării domină fiecare pagină a Dimineții bătrîne. Ele sînt de cele mai multe ori, forme reziduale ale umanității în dezafectare, homunculi apropiați de indifferența superficială a obiectelor, înct moartea vine ca un accident necesar, dar nu schimbă în același timp, nimic în ordinea firii.

Această oboseală, această banalitate nediferențiată a „eroilor”, fără a le anula identitatea în plan literar, deși, repetăm, coeficientul de asemănare, factorul comun ce le indică starea alt de precară — pe linia de coborîre a vieții predomină undeva chiar o personaj sau autor afirmă, cu o nunață de plictis, împacat cu sine că „viața este o coborîre”, ne face ca, după lectura primelor două povestiri — Strigați prin iarba verde, copii și Dimineții bătrîne — să nu mai fim interesați decît de modul, de forma eșecului. Acceptată această opinie, s-ar părea că există undeva totuși o forță imperativă, holărită și devastatoare care determină evoluția pe jumătate lăcrășă a personajelor în pragul extincției. Spunem în pragul extincției, în eșecul absolut, și astfel observăm și mai limpede că cerul este gol, că eroii nu se au nici pe sine, că moartea în care intră rămîne un gest la fel de nesemnificativ ca și viața lor.

Tehnica, scriitura, evoluția cuvintelor în Dimineții bătrîne pare adevătat unor latențe psihice asupra cărora se exercită, structurilor de lînt-o mișcare încetată, aproape viscoasă, cu o certă orientare către imobil, reificat. Autorul intrize destul de răbdător, chiar cu o anumită obediță, asupra suprafețelor, liniilor, unghiurilor, înct stările sufletești, în cele mai bune pagini, se ipostază în obiecte, peisaje de sine stătătoare, cu simboluri pe care le conțîn nu ca pe niște realități exterioare, ci imanente condiției lor esențiale. Modernitatea stilului Dimineții bătrîne este de natura evidenței, ea nu poate fi pusă la îndoială, dar această evidență nu ne va opri să întuim pe reversul ei un sentimental care înregistrează scune duloase fără duloșie, cu excepția, după cum am mai spus, a ultimei povestiri, modernă ca viziune, și nu numai ca scriitură. Un bărbat și o femeie.

Frustrarea convertită în eșec și acesta din urmă trăit nu în perspectiva soteriologică a unui pesimism radical, sub cerul gol, în transcendența goală, trăit deci fără conștiința stării sale autentice, ci sub unghiul frustrării, al unei nelimpiniri care nici nu tinde la împlinire și nici nu se revoltă împotriva sa — la ce ar mai face-o? pare să ne sugereze autorul — acționează în cartea lui Nicolae Damian nu ca o metafizică a inumanului, ci ca un factor de selecție a ipostazelor umane capabile să

ne solice compasiunea; dai fiindcă frustrarea nu are energia unui test formativ al existenței, nu se organizează ca o forță originală, modelatoare a lumii, nu se extinde într-un concept general, ci acționează doar ca un factor de selecție, un ecran al înregistrării post hoc, ea va fi atrasă și va trezi interesul numai în zona particularului. Acestui particular în planul conștiinței, al intelectului mai precis, îi corespunde atracția și compasiunea în planul afectului. Dacă am spus particular și sentimental, n-ar fi prea greu să roșim și cuvîntul minor, și cu toate acestea nu o vom face. Nicolae Damian este un prozator autentic și acest adevăr se verifică deplin în povestirea excepțională Un bărbat și o femeie și parțial, mai ales prin unitatea stilistică, în toate paginile Dimineții bătrîne.

Frustrările sentimentale apar, după cum aminteam, ca un factor comun scenelor, personajelor, conflictelor din această carte. În cea dintîi povestire, Strigați prin iarba verde, copiii un bătețel gata îmbătrînit (o dimineț bătrînă este o fărdelege sinistră și dezgustătoare) merge într-o duminică la pădure, în afara orașului, ca să poată urla cit îl tin puterile. Deflarea acesea, neautentică însă, fiindcă se petrece într-un spațiu neautentic, altul decît acela în care el s-a refuțat, s-a frustrat de strigătul său natural, de copil-copil și nu de copil-bătrîn, casa și curtea părinților, ne provoacă doar un sentiment de compasiune pentru acest caz, și nu pentru existența generală văzută, de exemplu, ca o detașare a neantului. Frustrarea la forma unui dialog paralel, absurd, în Dimineții bătrîne, în care doi pensionari încearcă să realizeze, acum, un conflict cu totul pierdut în înțeles. Scena frustrării sentimentale ia, aici forma unui eșec destul de grotesc, dar fondul rămîne neautentic, particular. Sentimentul frustrării din Ionath și Onofrei, este un nou eșec în tentația de a se anula. Două personaje de periferie umană, doi prieteni în fond, încercînd, poate, să-și ulte condiția mizeră, beau, din greșală, alcool metilic (după ce intraseră noaptea într-o pivniță de cor, evident, nu era a niciunui din ei). Orbirea și apoi, moartea lor este, în sine, o întimplare tristă, dar ea nu se mai justifică prin nimic, ea nici nu adaugă, nici nu ia, la sfîrșit al sentimental vag că toată povestirea, scrisă foarte bine, cu o fină defectare a curentilor emoționali, cu o savantă modificare a planurilor, etc., a fost scrisă pentru acest episod particular. deși n-ar fi exclus să se susțină și contrariul.

Mai grauită, mai artistică, mai fără un final particular, limitativ al sugestiei, ni se relevă Noaptea, în care eșecul nu se mai situează într-o zonă anumită (deși are un nume), ci se extinde, se dilată ca un factor al permanenței, ca o garanție de securitate a condiției umane. Tribulațiile nocturne ale celor trei bărbăți în căutarea unei femei se ridică la dimensiunea generală a căutării iubirii.

Dacă frustrarea și refuzările sentimentale acționau în cele mai multe cazuri ca un factor gnoseologic, de înregistrare a datului ca atare, în ultima povestire, Un bărbat și o femeie, acestea capătă un sens ontologic, în care anecdotul, particularul se constituie ca elemente proprii în edificarea lumii. Tehnica modernă a scriiturii, unitatea de stil pe care le-am remarcat peste tot ca făcînd dovada unui prozator de vocație certă, se justifică aici orînt-un elan al continuei creații de sine, eșecul rămînd numai în planul posibilului (timpul perfect al modului optativ utilizat în partea finală, a deznodămîntului aparent, o spune din plin), nu al realului. Pornind de la această povestire cu un ritm vizionar, fără a ignora, evident, acordurile de virtuozitate ale celorlalte, putem spune că Nicolae Damian este o promisiune pentru proza nouă

Dan LAURENȚIU

avant-
premieră
editorială

VASILE SADOVEANU

„Marea aventură
și alte povestiri”

Editura „Mihail Eminescu”

FLORENTIN POPESCU

„Obsesia pasărilor”

Versuri. Volum de debut
Editura „Albatros”

G. GEORGESCU-TEOLOGU

„De pe plajuri dobrogeene”

Versuri.
Editura „Mihail Eminescu”

BANO RĂDULESCU

„Verdictul”

Roman.
Editura „Mihail Eminescu”

SCRIITORII CARE AU CARTI
IN CURS DE APARITIE SINT
INVITATI SA ANUNTE LA SECRE-
TARIATUL REVISTEI NOASTRE
TITLURILE RESPECTIVE INSO-
TITE DE UN PORTERET FOTO,
PENTRU A FI ANUNTATE LA
RUBRICA AVANTPREMIERA EDI-
TORIALA

LEONIDA PACHEȘTI —
Riureni, Iași. Interesantele no-
uți pe care mi le aduceți la
cunoștință v-au ridicat mult
prestigiu în ochii mei. Mai
pot avea oare replică, în mo-
mentul în care dv. declarați
cu atita însuflețire: „Eu iu-
besc păsările mici și colorate /
Ca pițigoiul sau ca altele. / Ele
cîntă armonios și trebuie pro-
tejate / Contra unor?” Vă rog
să mă credeți că nu. Strofa a
doua și ultima m-a aruncat în-
tr-un adevărat extaz. Între
frumusețea din cântăci sufletești.
O reproducă ai domnă. „Eu iu-
besc păsările care zboară mult /
Ca cocostreul cel cu aripi
mari / Spre ele îmi înalț ochi
cu tumult / Ca să le văd”.

Poemul într-un vers, dedicat
lui Nichita Stănescu, de ase-
menea excepțional, dar trebuie
să recunoașteți, cam de două
ori mai lung. Îi citez în între-
gime: „Unde mi-am pus oare
sinele / Că chiar ieri îl a-
veam?” Ca să fiu sincer, nu
știu. După sobă la-ți adătat?

„LEOICA” — București
„De mică am scris... și fiind o
ființă rațională sînt conștientă
de faptul că sînt prea slabă
„versurile”. Într-adevăr, pseu-
donimul mă îndreptăța să mă
aștept cel puțin la ceva mai
mult temperament. Citîndu-vă
însă, am avut imaginea unei
pisci liniștite care toarce... „fi-
lozofina”. Dialogul unei leoaice
autentice cu (înșuși) Dumne-
zeu arată, cred, altfel decît:

„Dacă există / întreb cerul /
întreb stelele / întreb vîntul /
Dar e-n zadar / toți n-au ha-
bar”. Filozofie de doi... lei.

CORNEL POROȘANU —
Verguleasa „Fîndăci aici copilă-
tă în comuna Aluniș, care nu
este departe de comuna mea —
Verguleasa, sper că vești fi puțin
mai indulgent cu modestia ver-
surilor mele”. Citez „Nud de fe-
meie”: „Stea strălucită / în afa-
ra orbitei / sistemului carnal /
din cauza inerției instinctua-
le / ca un vulcan al cărnii /
gata de erupție / ca un punct
de marșaj / al polului magne-
tic / al planetei Venus” ș.a.m.d.

Regret foarte mult. Numai
cu doi-trei kilometri dacă ați
fi fost mai aproape poate că
ași fi închinis ochii.

P. CONSTANTIN — Suceava.
Am reținut Prima. A doua
și A treia Poveste de toamnă.
Care este prenumele dv. în-
treg?

VERNEA VIOREL — Căla-
rași. Probabil că data de 13 v-a
purtat ghinion Sau poate ați
fost pedepsit că mi-ați scris în
ora de matematică Reexpedi-
ați-mi versurile, dar transcrie-
ți-le, dacă se poate, în ora de
sport

GHEORGHE CRĂCIUN —
București Treceți cu versurile
pe la secția noastră de poezie.

Cezar BALTAG

Fănuș NEAGU

GELLU NAUM

Zimzum

Sa mai pastram pe frunzi o nerabdarea mea
luciu de seceră al încruntării
ziua mulată s-a culcat pe lespezi
o liniște răzbate de dincolo de porți
în ochiul calului a tresărit un corb

iata cortegiul zestrea lui de alveole
sub blânilor de urs fiecare își poartă cele trei
trupuri
sintaxa rugului și amințrea ceremoniala a uitării
ziarul s-a îngălbenit pe rîșnița de piatră
trei aripi pentru fiecare și complicata lor mecanică
nomadă
cînd agîtinu-și coama ca pe-o coalăție a
presimțirilor
un arbore ne inventariază glasul

orbita unui zîmbet mîncat de aqua-forte
inaugurează ora iubirii exemplare
pe litera claviculei se prăbușește cerul vegetal

cum să transform balansul obscurului genunchi
în cumpănă severă a celorlalți gesturi
un zar cu toate fețele egale rostogolește numere
în palma jucătorului

o soaptă mea fecundă încetinirea mea
limbă de lut și coapsă a cenușei
tăcerea își desleagă fîntinile retrase
aud cu degetele și cu cerul gurii
o claritate densă pleoapa unui semn

ochii de seară își refac pupila
mari monumente cad în somnolența lor fanatică

rezemată de cap încearcă să păstrezi
mărul pe cap eroarea săgeata prevăzută
nici o primejdie nu mă amenință aceste cîmpuri
vinatul s-a ascuns în glezna vînătorului
și eu cu gura plină de alice
cu nara ninsă de o veche împietrire
neocrotit de nici o neîncredere de nici o spaimă
cu dinții pieptenului sap exilul unui nume
pe clopot în bătaia lui egală

rămîină deci poezia mea justiciar
pe scoarța steapă a cuvintelor în adierea lor
căruntă

witacit de ploii printre legume
la domiciliul fulgerului profesional
o înmulțire lentă pulverizează sensul

și pentru că vorbim despre aceasta
gramuzal tău și bustul readuc penumbre de
prestigiu

datare șerpilor și discobol cu sini
arunci departe ca pe un miracol inutil
ora de ecouri și cuferele proporționale
pentru un somn aproape confluent

sfătuitoare maniacă neliniștea ne-a parăsit pen-
tru un bal tăcut
cu masca ei de lin lipită pe obraji
(mine oricum ai să-ți reiei călătoria peste cîmp
în aclamațiile verzii ale lăcustei)

lampa uitată la fereastră ne umezește umbra
furca se răsuțește singură spre întineric
ceara călduță a sărutului ne apără

poate că iarba ameliță de amintirea unor vechi
inecuri
ne-ascultă respirația ca pe un stoi de pești

MOZAIC ROMAN

COSTACHE OLĂREANU

Buzunarele

— Scoate tot ce ai în buzunare!, țipă tatăl izbînd cu palma în masă.

Și băiatul scoase praștia, o praștie cu crăcană, bine legată, cu două șgirciuri negre, destul de lungi, că trebuia să întinzi tare de tot brațele ca să tragi cum trebuie, de altfel, nici nu puteai ochi cu ea prea bine, dar el se obișnuise, îi potrivea direcția și pîntea poenea fluierind crudă și răzbunătoare:

și o batistă mototolită, murdără cu câteva pete de sînge de cînd îi cursese nasul și stătuse cu mina în sus și cu batista la nas. capul pe spate și ochii închiși, și pentru că simțise puțină ameteală fuse-se curios să vadă ce se întimplă dacă ridică un picior, dar nu pu-tuse număra decît pînă la o sută treizecișopt, fiindcă piciorul ră-mas jos se lungea, se lungea și se subția și lui îi fusese friică să se mai înalțe:

și cutia de chibrituri în care avea un cărbuș, prostul i se repe-zise în obraz așeară și el îi urmărise un timp mișcările, l-ar fi aju-tat să-și ia din nou zborul, dar mica vietate lustruită se ghemuise neputincioasă, și lui i se făcuse mila, de aceea îi pusese în cutie ci-teva bucățele de frunză, numai să nu fi murit, poate ar fi bine să deschidă cutia, își spusese, dar nu era timp pentru așa ceva și mai scoase trei monede vechi, găurite, găsite în cutia de lucru a ma-mei; dar de ce-or fi arătînd așa?, poate pentru că pe vremea aceea oamenii își înșirau banii pe sfoară, da!, precis își înșirau banii pe sfoară și-i agățau frumos în cuier:

și cinci pietricele bine rotunjite pe care le culsesese la giria, sub pod, erau albicioase, grozav de netede cu și lișia pe care acum o pipăia cu plăcere, amintîndu-și că ieri reușise să împingă suprafața apei de vreo patru ori, întrecîndu-i astfel pe toți băieții, mari cu legători de lișii, nasturi și capsule de bere, din care avea și el ci-teva cam turbite, nu-i nimic, le va îndrepta și le va adăuga celor-lalte, din lada de lemn, bravi soldați ai regimentului Azuga:

și câteva timbre cu care ar fi putut să-și înceapă colecția la care visa dar pentru asta ar fi avut nevoie de un clasor, o pensetă, cum văzuse într-o vitrină, ce mai!, o groază de bani, el încercase s-o convingă pe mamică-sa, dar dumnezeii îi spusese că numai grija asta o are, c-ai face mai bine să te lași de prostii și să-ți vezi de carte, că pentru tine muncim și tu bați maidanele, că uite băiatul lui madam Forțu ce cuminte e, ascultă de părinți, nu-și bate joc de munca lor, a luat și premiul;

și un pachet gol de R.M.S. cu carton în care ar fi vrut să-și pună

pietrele pentru praștie, adică un fel de cartușieră, pe care domnul Manoliu care totdeauna cînd trecea pe stradă lăsa același miros grozav de tutun, mirosul oamenilor mari, îl aruncase distrat;

băiatul mai scoase și o cheiță de la cine știe ce casetă care de mult nu mai exista și pe care el o găsisse rătăcită pe fundul unui cuțar plin de carpețe și tolice spălăcite, căpăcele de la galerii de perdele, sculuri de lină:

și citeva zarzări crude, un tirbușon, un inel de perdea, o bucă-țică de piele (rezerve pentru praștie), o cataramă, un dop de cau-țiuș și un cal micuț, viguros și iute, din aceia de stepă, pe care i-ar fi plăcut să alerge hai-hui, de-a lungul unor margini de pădure, dimineața, însoțit de Raira, blinda căteia Raira, din curtea lui Zotta, o curte mare și încăpătoare, cu-atîtea lucruri uimitoare în ea, printre altele, un automobil vechi, cu scări de lemn și claxon de cauciuc, cu canapelele pline de găinut sub uriașul cires în care s-ar fi cățarat atît de ușor dacă n-ar fi fost domnul Zotta care pîndea într-una cu țevile reci ale ochilor:

și citeva pagini dintr-o revistă, cu fotografii colorate reprezen-tînd vapoare uriașe, cu mai multe etaje, cu oameni fericiți pe punțile largi, fluturînd batiste spre cheiurile pline de lume și de macarale;

și vreo cîțiva simbură de cireasă care-i amintiră de un drum col-băit pe care mersese cîndva, sărînd mica pierăie încolțite de scapieți, sau pe podețe înguste sub care colcăiau vietăți scirboase la care nu putuse să se uite:

și un copac stîngher și ursuc care creștea în curtea bunicii și sub care curcunii își poceau aripile ca niște umbrele, și un bla-cheu uzat, și citeva bețe de chibrituri, apoi o casă, un cîmp nes-fîrșit tăiat de păsări galbene, și coaja unui copac, clanța unei uși, nasturi și o vale care te face să rizi cînd o cobori în fugă, corăbii cu pinze umflate de vînt și purci în blana pisicilor, un creion co-lorat, o nucă blindă și amară, o peniță-ntr-un picior și garduri multe, garduri vîntii, vrăbii în mirosul oțetarilor, un nor înșuru-bat în asfințit și o pedală roasă de bicicletă, și iarăși o clanță, niș-te nasturi, corăbii multe, multe, apoi cuie și catarame și nori...

— Hai, scoate, scoate tot!, se auzi aceeași voce aspră.

Băiatul ridică din umeri.

— Spune, ai scos tot, absolut tot?

— Nu, șopti el.

Și mai scoase un simbură de cireasă.

Despre tristețea gîndirii automate

Un prieten foarte bun, actor de mare talent, îmi reproșă că la spec-tacolul unui autor francez de bule-vard am păstrat o tăcere de gheață. n-am zîmbet măcar o dată. Îmi adu-cea ca argument prestigiul comer-cial-estetic al autorului francez, și mai ales, faptul că toată lumea îl consideră „o mașină perfectă de construit risul”. E adevărat, autorul cu pricina e o mașină de construit risul, fiecare glumă e calculată, fie-care efect comic e fabricat cu o tristă îndărătnicie. Doamne, ce mi-zerie nemărginită să stai în labora-tor și să fabrici o glumă-două... Ca să rzi la ceea ce construiește o mașină, fie ea și mașină perfectă, trebuie să fii și tu, la rîndul tău, o mașină sau, ca să nu fii prea sever, să te nimeresti într-o stare de totală opacitate. Desigur, între un au-tomat și un alt automat se pot sta-bili anumite relații, chiar și relații mai pasionale, dar ele nu vor fi cu adevărat relații, ci numai un schimb de informații culturale, sexuale sau administrative. Gîndirea automată, oricît de mare i-ar fi registrul, de-vine insuportabilă prin lipsa ei de spontaneitate, ai impresia, cel pu-țin eu am impresia, că mă întîlnesc cu un om mort din care, printr-o întîmplare bizară, au supraviețuit numai ideile și citeva mișcări au-tomate. El nu există, el e mort, și ideile, tabieturile și citeva gesturi mecanice încearcă să-l țină locul.

De cite ori trebuie să mă întîlnesc cu un om încercî inițial un senti-ment de bucurie, sentiment care

de cele mai multe ori, dispare du-pă foarte puțin timp. Explicația e simplă; eu mă așteptam să găsesc un om viu și mă întîlnesc cu un automat, mai mult sau mai puțin pus la punct. El și-a programat de mult ce are să-mi spună, și-a pro-gramat pînă și cantitatea de sensi-bilitate pe care urmează s-o chel-tuască în asemenea împrejurare. El e atît de preocupat de spectaco-lul pe care vrea să-l dea încît nici nu realizează prezența mea. Dar

Jurnalul unui martor ocular

recitalul pînă la urmă se sfîrșește. Nu cunosc spectacolul mai sîmbur decît cel oferit de un individ care și-a terminat repertoriul, cînd gin-direa automată și-a epuizat „rezer-vele”. Odată recitalul sfîrșit, indivi-dul devine și mai opac, în afara ce-lor cîtorva reflexe automate, el nu există. El nu are decît un șir de idei stabilite, pe care le aplică în orice împrejurare. Grav e că auto-matul își cere și ție să reacționezi ca un automat, propriile sale auto-matisme nu-i sînt suficiente. Un răspuns firesc îl creează un senti-ment de panică, el așteaptă o în-trebare automată ca să-ți poată da un convingere răspunsul lui auto-

mat. Incapacitatea de a trăi prezen-tul, sursa atîtor nenorociri, îl obli-gă pe individul cu pricina să ape-leze mereu „la rezerve”. Rezervele sînt de toate felurile. Există chiar și rezerve de pasionalitate. Există chiar și rezerve de disponibilitate. Gîndirea automată transformă co-municarea într-un schimb de paro-le, într-un cifru al stupidității. La o anumită idee gîndirea automată va scoate la iveală o altă idee, un schimb rapid spumos și inutil de adevăruri dinainte stabilite.

Tristețea, marea tristețe vine și din faptul că gîndirea automată se naște din frică. Ea refuză înțelege-rea complexă a realității și apelea-ză numai la acele adevăruri care-i dau un sentiment de securitate, ea se grăbește să transforme totul în certitudini, individul cu pricina con-fundă adevărul cu o cifră cu ajuto-rul căreia va mai putea face cîțiva pași înainte. Gîndirea automată a-pare odată cu pierderea insensibi-lității, acesta este prețul pe care-l plătește automatul. Insensibilitatea se transformă imediat în reflexe au-tomate. De aceea individul cu pri-cina nu trăiește, ci face pronos-ticuri el nu iubește, ci calculează, el nu creează ci pune ceva la cale.

Unii filozofi susțin că omul este o ființă automată care nu poate de-păși cercul unor reacții mecanice și previzibile. Iubirea și creația dove-desc că acești filozofi n-au drep-tate...

Teodor MAZILU

MIHAI ELIN

Tonurile unei zile

Tăcerea braje mulțiple întinde
prin noapte pas cu pas.
Făpturi fără ochi și dorința
Pe sub puternice ziduri un aer
de veșnicie. De moarte.

Veghe și pîndă. Și oasele
zguduite de febră.

Dimineața absoarbe din ape
mișcări fără trup.
E spărtura vorace,
capcana unei zile.
Și ce să spui în zori? În limba cărui
lucru?

Și ce drum să apuci?

Aici în fum și în larmă
e un loc tocmai bun să te pierzi
nevăzută. Să dispări.

Un ins care brusc s-a trezit
în mulțimea ce curge pe cheiuri.
Încalca? Îl întrebă.
Vin de departe, răspunde.
Un altul cîcă numărul celor drepti
ar fi depășit toate așteptările.
Totuși slabă mișcare aceasta
pentru o lume în plină explozie.

Adăugînd și scîzînd.
O limpede vedere am avut
de trepte pierdute-n lumină.
Treaptă cu treaptă suind
în orbitoarea lumină
tot mai întunecată.

Veghe și pîndă și carnea
care cercetează.
Carne născută din cuvînt.
Mîrînd ea vorbește.
Visătoare, mîrîndă.

Iată, și ei ca tine au fost:
tulpine svelte, trestii gînditoare
Cu toții încet și de-a valma
grase pășuni s-au lăcut
pentru țâci fără odihnă.

Bilbiți și inert,
regele Dagobert
își privește cu ură regina,
sprintara Bertina.

Adesea am plîns treaz fiind,
la ceasul cînd guzganul adulmecă sub
scară.
Devoram apoi tot ce găseam
la-nîmplare.

Foșnete adînc mașina somnambula.
În inima cînelui coboară inserarea.
Otrava zilei în valuri.

Veghe și pîndă. E sufletul
alpînd ca flacăra acvilei.

Caut în singele meu un cuvînt
ca pilastrul ce stă
la limpa Ziditorului.

Iată-i cu părul lor viu
ce încearcă să capteze mesajul.
Iată-i cu unghiile lor
răcînd groapa în care se nasc
Iată-i cu trupurile lor
în sfîrtarea supremă de a deveni iar
suflet.

Cu palme reci pipai drumul
albînd departat ca o pulbere
a credinței umane.

Veghe și pîndă. Un suflet
venind din întineric.

Doamne, în vîrte am venit,
Doamne, strigînd în întineric,
fără glas peste tromba înaltă.
Doamne, în trombă strigînd,
m-ai purtat pe o roată în flăcări.

Poeți

Pentru a da un sens acestei lumi —
limba de sus a focului divin
e spîta voastră incununnind dustiul.

Pîlpînd peste umbra stapina,
răsucindu-se în gol, călîndu-și
sufletul albastru. Ea își este
propriul sprijin; coboară în sine
pentru a se hrăni. Nu poate muri
căci rădăcinile ei sînt în moarte.

Iedera singurătății sus îmbrășișina
pîndu-lă pîndu-lă de întineric
spre a se uni cu ceea ce nu are nume.

O după-amiază

După-amiaza împinzește vederea.
O ploaie fără stropi îmi rădă
firul apei, cîmpia.
Ei, pas cu pas, răbdători suie creasta.

Pe terasa, pîndind în octombrie,
nu pot aduna gînd peste gînd.
Priviri lunecînd și nimice.
Și fixeze nimicul.

Sub vitralii oprit,
sub-amîntirea roză a coloa
mi-am pierdut viața
orîntre împlîri.

Prin ceață și prin secole,
prin secole și ceață,
spirit concentrat, tu pluteai —
orb monument cu trei nivele,
împietrit și nemuritor,
cu un capăt afară.

Și iar moartea asta, viața asta urcînd
din umezeală și din așteptare.

Gurru

Gurru este animal fără scop.
El locuiește un nimf
și e ochiul deschis peste lumea
unui dumezeu vinovat.
El ne privește. Gurru n-are glas.
Neauzi, el e fără scîpare:
înălțurul lui plînge acolo,
olîntre în somn și plînge la trezie.

Pîlpînd se culundă-n mișcare.
Gurru știe tot și ceva pe deasupra
și nimic nu-i mai poate face vreun
bine

El are un sex nepieritor
care ne privește

Gurru. Trece visul prin el
cum amîntirea ploii,
cum glasul tău cîndva.
Gurru imobil, raliilor,
plînd fără sprijin, plînd și plînd
Gurru care stă mărturie.
Gurru al uitării.
Tăcere de tărîmuri înalte.
Exil. Contemplație

insula yvy

A venit singură după atâta timp și portarul n-o recunosc, îi pretinse să se legitimizeze. În felul acesta reveni acasă Elva, regina insulei Yvy, mai precis nevasta regelui acelei insule. Mama eliberă îndată camera de lângă bucătărie, lăsând acolo un singur pat, dulapul și masa. Elva se plimba prin toate camerele cu minile la spate, ținea ploapele apropiate și monologa intermitent, visa. S-a apropiat de bunica vorbindu-i și-i lipi palmele de umerii ei fragili:

— M-am hotărât să-l părăsesc pe soțul meu, regele. Fiindcă nimic din ce se vorbește despre el nu este adevărat, măreția lui e doar o impresie și o confuzie. Fiindcă este mitocan și obscen.

Bunica plîngea tremurînd ca o amintire. Mătușa Paulina întindea foile pentru plăcintă și vorbea cu pisica roșcată care trebuia să fete dintr-o zi în alta. Ceva mai târziu veni mama și plînsă împreună cu bunica.

— Bărbatu-meu are s-o pătească într-un viitor nu prea îndepărtat. I se pregătește detronarea și el habar n-are, în cele mai mici amănunte se pune la punct marea lovitură. Eu mă bucur de-acum, fetelor, iar dumneata nu mai plînge, bucurai-vă toate. Cînd l-am spus că-l părăsesc și-a închipuit că-i glumă, apoi cînd m-a văzut îmbrăcată m-a lovit. Regret doar că voi nu mai aveți motiv de mîndrie, că Elva regina nu mai e regină, că revenim deodată în lumea anonimilor, adică de unde ne-am ridicat.

Era îmbrăcată într-o rochie verde, foarte scurtă, ruptă în câteva locuri și cusută în altele, părul era întreținut cu grijă, doar brățara prețioasă și grea, pe suprafața căreia lumina uleioasă, colorate diferit se interfereau permanent într-un joc fascinant ca într-o vitrină în miniatură, ea singură dovedea rangul atât de înalt pe care-l avea sau l-a avut Elva. Cea mai mare parte a timpului stătea în cameră, citea, își cosea rochia unei, murmură cîntece pe care nu le cunoștea ori pe care nu le compusese nimeni încă, dar plăcerea ei deosebită era vîntoarea muștelor. Le prindea cu mina dreaptă într-un chip uluitor de precis, le rupea aripile, după aceea le arunca într-o cutie de carton pînă cînd se adunau câteva sute. Ore întregi lăsa ferestra deschisă ca să intre muștele, stropia din vremea, peretii, masa cu sirop pentru ca în acest fel ele să se adune în număr mare, iar Elva să aibă cu ce să-și petreacă vremea. Intr-o zi își spuse:

— Regele nu mă lăsa să prind muște, angajase chiar un băiat prost care-mi bara drumul spre această plăcere. Acesta este încă un motiv pentru care l-am părăsit și-am venit acasă.

Tata ridea cînd o vedea cu ce se îndelețnicea, iar cînd cutia era aproape plină, cam la două zile, arunca găinilor conținutul, muștele în firme.

— Stai, îi spuse tatii prinzîndu-l de mină, sînt încă trei. Să le prind, apoi le poți da la păsări.

Trecuseră mai multe săptămîni de la sosirea ei. În timp ce sta la pîndă vorbea:

— Am o rochie nenorocită, nenorocită. Tot cos la ea și tot ruptă e. Sînt o regină în mizerie, înșelată, nemîngîiată și mîndră. Asta este ghinionul meu. Am prins-o pe ultima, acum poți duce cutia.

În ultima vreme se claustra tot mai mult, chiar ceruse să mîncească singură. Mama era aceea care-i împlinea toate dorințele, o alina și o îngrijea din tot sufletul. Acum bunica plîngea mai rar, mătușa povestea pisicii cum pisicuții ei trăiesc la vecinii noștri, s-au făcut mari și prind șoareci, ca și cînd tata nu i-ar fi aruncat în giră.

— Încep să regret, spunea Elva, fiindcă nu te-am luat pe tine doamna doamnelor mele. Regele ar fi rămas încîntat de prezența ta, l-ar fi îmblînzit prezența ta, ar fi devenit mai înțelegător, m-ar fi lăsat să vînez muște cel puțin odată pe săptămîni. O, da, odată cel puțin.

Mama zîmbea mîngîindu-și pe la ipleme pârului sur.

Spre seară, în altă zi, tata îi făcu o vizită. Elva prindea muște, și cînd prindea una, după ce-i rupea aripile, făcea o tăietură în rochie cu lama. Nelintrepuindu-și activitatea, spuse:

— Nu mă interesează absolut de loc soarta regelui. Mă bucur că lovitura de stat a reușit și mă mai bucur că dumnealui stă la pînsă. Astăzi i-am felicitat pe insurgenți, bravo. În ce privește insula Yvy: are o suprafață de o sută de mii de kilometri pătrați și o populație de cinci milioane locuitori. Teren agrar, păduri, riuri, aur, pășuni, cărbune, sare, soare, izvoare, plozi, secetă.

parcuri, orașe, sate. Nu cunosc, am auzit. Regele nu mă lăsa să colind regatul. Oameni buni, harnici, cincizeci la sută femei, cincizeci la sută bărbați, și deștepti și proști.

Vîna muștele ceva mai rar, păstrîndu-și aceeași dexteritate și tăia rochia invariabil după fiecare vînat. Heamîntîndu-și de reșe își vînt deșetele în despicăturile executate cu lama și începu să tragă în sus și-n jos. Prindea din cînd în cînd muște, însă preocuparea principală era distrugerea rochiei. În fine reuși s-o rupă fișii, fișii, Elva rămînd astfel goală întrucît nu dedesupt nu avea nimic. Își aruncă oarecum extenuată, placizi și palizi, mama deschise ușa de la camera Elvei să-l arunce un halat. Mai târziu tata o aduse în bucătărie și-i spuse față de noi:

— Mi-a scris regele, trebuie să-l ascult. N-a fost nici o lovitură de stat în regatul său și el nu-mi pe tine te vrea. Îți cere iertare și te dorește, Elva, și te adoră. Hai, uită tot, împacă-te cu el, altfel ce vor spune supușii lui? Eu te voi conduce, draga mea, pînă-n insula Yvy. Accepti?

Elva începu să plîngă și-și călcă pe inimă:

— Fie, șopti privindu-ne calmă, cu certitudinea că nu va ajunge acolo niciodată.

Tata a găsit o trăsură și plecă imediat în insula Yvy.

Debut

ION BAIAS

Nașterea ta

Nașterea ta, iubito, a săgetat pămîntul, prin mine-i cursă sîngerarea lui. Coboară-n turme miei din munți și mame, și din ciobani coboară peste tine, doainele lui.

Din burta mării trase în sus corăbii se văd pe ochii unui înecat. Dosită-i luna sub un cimitir din lume către moarte aruncat.

Îți văd acolo capul pus ca o mirare de plod cu pletele crescute peste noi și-aș vrea să mușc din gura ta acum un fel de-nfucime, crescută-n amîndoi.

Va fi un miez de noapte-n miez de cimitir, un ochi de-al meu pe-o stea căzută-n tine, haosul meu pe-un haos îngropat pînă la limba din cuvîntul spus, spre sine.

Fiva apoi o-nlocuiește pe fîni din fruntea ta o viștoară la univers. De-a lungul lor, visa pămîntului, un drum de lapte va țîri invers.

La o mînăstire

Din lemn o mînăstire pură pe-un deal de os dansează-n veșnic vînt

Pustie-i ea în sine, pustie-n lumea toată, pustie-n cerul ridicat la trup, pustie în pustia moartă, pustie-n căile pe care nu apuc

Pe geamul spart un înger mort coboară și-și caută orb cu stelele un ochi pierdut, Tavanul șubred se strecoară-n dosul vedeniei, cum cerul n-a putut.

De lună o limbă arsă spinzură și bate-n toaca arsă, o luminare rece. E-o-ngropăciune vie în afunduri și-un cap de piatră ce-n moarte se pelrece

Duhul unui călugăr vine cu pași de orb și cheamă un strigoi, se-șed pe urmă-ngenunchiati pe mînăstire și pier în rugăciune amîndoi.

Cît cer

Intrăm plîngînd cu ochii arși în piatra lumii nedormită vacea ne cade-ncremenire spre o lumină pustie

Un duh în mine greu înclină al său mormînt cu lună plin aruncă el în ochii mei pămînt cu humă și delir

Cu cer în cap el se ridică rău adormit spre steaua lui lumina ei alif de mică în noi pătrunde mult prea mult

Căci păsări cresc obscur spre cer din neînțele-nghetele lăsat duros, adînc în locuri reci, teluric blestemat

Cu multe lumi croncănitore răsună ele spre pămînt. Eu nu aud aici decît un clopot născut curat pe un cuvînt

Pe mine mă străbate acum de sus în jos o lacrimă sămîntă prăpășit din duh lăsat spre nemuire și ființă

Mișcarea asta blîndă e un dor preacump de-nmormîntare al ochiului aici lăsat ca un pustiu între popoare

Din cer un gol nebun a curs orb peste lut și peste mine de parcă miezul nopții-ar fi urcat delir pe o minune

Stea dor în mine am și surd cutremur pentru clopote un fel de liniște adîncă lovind în noi pînă departe

Și spirit fum am pentru o clădi în noi o răsufare din steaua duh și steaua dor într-o sfîntă ridicare

Pămîntul e o rădăcină ruptă din noi în univers de ea o pasăre atîrnă către mormînte și invers

Pașare stea ca un cuvînt întors din mîile de ani la suprafața Moartei se trage în blestem sub umbra ei de humă și de gheață.

Ținut și lege

De-a lungul stării mele de pămînt o lacrimă străbate singele spații oglinda ei în mine stă vibrînd imagini despre moarte

Abia roșit cuvîntul e din gură către ființă o hrînire a unui gol de care se lovește o teribilă nemărginire.

Ca de un clopot se aude-n corbii neclătinați din cer călăuz vrea moarte această înclinare sub lumină pe mine mă întindec departe

Nu văd sînt prea la început am ochii duși pe sub pămînt la stele parcă ar fi o șezătoare-n lut și-un cîntec pe deasupra stării mele.

Ruga

S-a rupt materia și plouă Păsările două cite două Cîtină cu aripile buze rece A pămîntului ce spinzură și trece Din lumină în lumină ca un ochi Doamne să nu-i fie de diochi Și o fată rătăcită printre stele Mișcă moartea dorurilor mele Și o stea spre un băiat Trage clopotul trădat

De mine și de tine draga mea sămîntă Spirit spinzurat în neînțînă Spirit adăugat delirului. Ce scurmă surd în crucea focului Aici aprins sinistru și acolo Lepădîndu-și flacăra-n Apollo Doamne fie mila ta

Un pămînt nebun și-o stea Către noi luminătoare De blesteme și popoare Și de voci și de cuvinte Și de oase-n oseminte Doamne fie-ți voia-n noi Un cuvînt spre amîndoi.

O răsărire

O răsărire era capul meu pe masă intins sub luminări aprinse-n cer. Mă atingeam cu ochii în lumină, cu noaptea-oase și mă plimbam țîpînd de bucurie printre statui de greci.

Am început să mă înec tot mai adînc și tot mai pe deasupra risipei și loveam cu dinții, guri de apă și gurile de foc. Un trup cum mi-am clădit pe toată zarea

nu rămăseseră cenușile de loc. Iar eu veni cîine mai poate spune că nu mi-ar fi tăcerile zdrențoase și pasarile-mi croncănit pe Dumnezeu.

Spre-o țară dor trimiț nașterea mea și mai trimiț și cîntece spre țară. Un ochi mie-pus în celălalt, o moarte-n altă lume — din neamul meu eu mi-am crescut același nume.

Desen de FLORIN PUCA

TRAIAN IANCU

La izvoare...

I
Da cite ori te-am aplecat de fîrîna, Căuind după o băutură tare și păgînă, Inimă!

Frunte, tu frunză înaltă cu nervuri de piatră,

Și mi-am făcut icoană din călcile tainelor Ce-or să rămînă mereu, Să sapa în suflete și-n vatră

Ca un Prometheus, După izvoare, pentru lăcruri mari și mici... Ici, o frumusețe vicinînd într-un amînci, Colo, din suflet de poet, un zvon de mîntuire, Pentru visări, la ceas de împlinire!

Ori, în zilele mari, de ardoare, Să se înalțe Visătorul, Aplecînd vremea să bea, din izvoare

Dorul Verilor noastre, scăpărîte în lumină din pămînt, Tot din izvoade nemăsurate care sînt

Neghicite încă, Și care se plîmbă cu luntrele vîntului

Printre umbrele sufleteilor ce-au plecat în soarele, necuvîntului,

În zenit! În vale, în iarbă, ori în stîncă,

Lăsuindu-ne, ca să-mplînim noi cîntarea mullimii și-a vremii viitoare, Zăbovînd la izvoare, Scrise și nescrise, De cite ori, stele vor răsări, în noi și-n urmași... Tot mai aprinse!

Sînt mistui de susurul izvoarelor Cel fără de sfîrșit!

Și pentru devenire, Mă contopesc cu-această mistuire!

Să cresc cu trecătorii, În faiele lor viitoare.

În rodul Cîntecului meu izbăvitor, Ce l-am primit cu norodul

Lui Decebal din ochii padgorilor... Pe-o buză de cînt, la ceasul minilor...

Fulgurătoare, Și știe oricine, că așa e acest popor Al românilor...

Se mistuie la neaz și la bucurie de sărbătoare, Adăpîndu-și sufletul său nemuritor,

Pentru devenire, Din venirea la izvoare!... Numai la izvoare;

Și din lupta lui, fără de-ncetare!

EUGEN VERZEA

bătrînul

Deci studiul se va numi „Călăreții cafenii străbînd plaja din Golful Delfinilor”, siluete mobile amintind de picturile rupestre de la Tassili-Ađjer; ele vor fi primetele cadre din șederea ei aici, la Casa de Piatră. Galioanele venețiene au rămas ancorate pe hirtia albă care tremură în gîgă scaunul ei, foșnind ușor și acoperindu-se treptat cu fire strălucitoare de nisip. Călăreții s-au pierdut în orizontul pudrat cu cositor, tăiat la stînga — aproape de țarm — cu dungă negru-verzui: pădurile coborîte în gîgă plaje, dese și mohorțite, cu ascunzătorii vulgilor și cuiburile păsărilor meruq neliniștite. Cei doi, bărbatul cărunt și fata, străbat potecile de lîngă lizieră, Farul încă nu e vizibil dar nu e departe, bărbatul încetează pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor. Arborii din lizieră, primii care rabdă asaltul tenace al vînturilor măturînd plaja și urcînd mica faleză, sînt răsușiți și înclinăți, victime și martori ai terorii. Aspa își stăpînește pasul calului său, fata repetă gestul. Amîndoi privesc spre pădurea care reflectă vîntul egal al mării, înapoiindu-și propriul ei fond sonor

tăietorii de iarbă

Poetul lui Virgil Mazilescu

Rătăcit prin parc îi părea rău că nu se nimerise într-o grădină engleză. Într-un fel sau altul ar fi reușit să lăsa din ea chiar dacă ar fi fost nevoit să deseneze pe pietriș altele toate formele ei geometrice. Știind că cerul nu este chiar elementul favorizat al acestor grădini — ca să găsești ieșirea dintr-un cerc, se știe, e foarte complicat — ar fi desenat alte forme, arcuri, elipse, drepte, curbe, zigzaguri, și până la urmă, văzând cam unde se află, ar fi putut să-și găsească baza — deci ieșirea — sau cel puțin virful altei forme care l-ar fi scos din încurcătură. Dar aici, zigzagul special al aleii, permanent, adică linia curbă la nesfârșit, îi fura de fiecare dată punctele cardinale, i le incurca și se trezea convins că o la spre sud dar de fapt era nord-vest sau în cel mai bun caz sud-est, apoi se uita în stînga și în dreapta dînd într-un fel cu banul cînd se holăra alegînd dreapta, care, ocolea arteziana, apoi revenea pe aceeași linie, ca și cum ar fi mers pe diametrul havuzului, dădea iar cu banul, alegea iar dreapta și se convingea repede că ieșirea trebuie să fie de fapt în direcție opusă fiindcă de acolo vîntul bate mai puternic. Ușor supărat pentru această joacă a grădinii, făcuse desigur pentru odihnă și plăcere, a luat-o sistematic, gîndindu-se că în felul acesta învinge și astfel de grădini, nu numai pe cele englezești, atît de ușor de păcălit. Arbuștii din parc trebuie să aibă la rădăcină ca și cei din păduri, mușchi, așezat cum trebuie ca să te poți orienta și încercînd într-adevăr să găsească mușchii știuți, s-a pomenit deodată, după ce cotrobăise și câteva tufișuri, că nu mai respectă aleile, că a luat-o razna. ca pe o pășune și că poate fi fluierat pentru gest de primul paznic sau om cumsecade.

Dîndu-și seama bucuros că cea mai bună treabă ar fi să-și găsească el întii pe paznic, a ieșit repede pe pietriș și a grăbit pasul, de fapt luînd-o la fugă, să-l caute.

Pe o bancă pusă aproape de un chioșc cu obloanele trase, un bătrîn i-a dat mai mult decît informația de care avea absolută nevoie. I-a spus că paznicul se află de obicei la podul de piatră sau podul de lemn, că uneori poate fi găsit lângă cabina telefonică sau la bărci. În orice caz poate întreba pe îngrijitorul de la porumbiar sau pe tăietorii de iarbă, ei fiind cei mai informați.

I-a mulțumit bătrînului ca și cum în parc văzuse vreun pod de piatră sau unul de lemn, presupunînd existența și a unui lac decît și a bărcilor de agrement. Singurul ajutor îl putea găsi încercînd să găsească întii cabina telefonică pe lângă care trecuse o dată, oprindu-se chiar să schimbe niște momezi potrivite, unul bălăstăndu, asta fiind cu mult înainte să socotească arbuștii. Deci ar putea, cu puțină străduință, să reconstituie drumul pînă la cabină. O luase parcă în dreapta, trecuse de trei bănci puse în prelungire pentru odihna celor veniți în grup, apoi cite două izolate, pe stînga, făcuse un ocol pe lângă un arbore bătrîn cu ramurile uscate. — pe banca de sub el se aflau un elev și o elevă — și luînd-o pe firul aleii brusc la dreapta, dăduse de chioscul cu obloanele trase și de bătrîn. Reconstituind din mers drumul, de-a-n-doseala, nu a reușit să ajungă decît la o stație pe care ori n-o observase prima oară ori greșise la întoarcere, așa că a rămas puțin în fața ei, uitînd o clipă de înfrigurată căutare.

Statuia reprezenta un pianist celebru — numele îl era pe jumătate șters — stînd pe un scaun cu șurub și cîntînd probabil, asta deducînd după expresie și după poziția mînilor, fiindcă în statuie pianul era firește inexistent, dar cu foarte multă ușurință putînd fi imaginat de cel care privește. Intrigat de descoperirea statuii cu atîta înfriziere, a controlat postura pianistului din toate părțile sculului și a devenit deodată bucuros de ce descoperise: „Pianistul cîntă pentru public și publicul trebuie să intre pe undeva în sală”. Presupunînd că parcul acesta e sala, important e să stabilească în ce parte cîntă pianistul și apoi se poate deduce și intrarea în sală — în cazul ăsta în parc — și astfel nu mai e nevoie nici să caute paznicul ca să-

spună unde anume e poarta parcului. Asta se poate afla după poziția pianului, care din nenorocire lipsește. S-a mai învîrțit în jurul sculului pe dalele de piatră și s-a întors pe alea a asfaltată, continuîndu-și gîndurile. Chiar dacă pianul lipsește se poate afla după dogetele puse aproape toate să bată în clape, că probabil se apropie de acute sau de grave, că după expresia feței și poziția corpului se elimină acutele. Rămîn celelalte, în dreapta lui și astfel sala e în partea cealaltă a statuii, pe iarbă. Faptul că cel care au pus statuia cu pianul în dreapta și pianistul în stînga l-au nesocotit pe privitor nu l-a supărat găsindu-le chiar scuza că pianul nici nu există în realitate. Principalul e că a găsit el sala, e în partea cealaltă, ori tot acolo e și ieșirea.

S-a întors din drumul de reconstituit, să caute aleea care ar fi intrat de-a dreptul în sală. Și-a amintit de cei doi elevi de la arborele uscat trecînd din nou pe lângă ei. Iși băgaseră cărțile în serviete și servietele dispăuseră sub bancă. Le-a zîmbit ușor și i-a lăsat în urmă, pătrunzînd mai adînc pe o alea nisipoasă, cu foarte multe iedera deasupra, întînsă dintr-o parte într-alta pe stîlpi și sirme. Aleea, lungă și întemeată, s-a încheiat brusc chiar la porumbiarul despre care vorbea bătrînul, un stilp gros cu scărleț mic, care avea în vîrî un enorm coțef cu ferestruici rotunde. Niște lădite lungușele la baza stilpului dovedeau că acolo îl se da mîncare și apă dar uitîndu-se în sus a constatat că îngrijitorul porumbelilor nu e aici, cel puțin în momentul ăsta cînd și porumbelii lipsesc. Puțin obosit de drumul făcut pe această fundătură s-a oprit să-și lege un șiret și să-și aducă aminte de celelalte locuri unde îi poate găsi pe paznic sau pe îngrijitorii. A observat atunci că de cealaltă parte a porumbiarului o potecă prelungă alea terminată. „Se poate ieși undeva pe aici” gîndi repede și-și continuă drumul. Ca orice potecă, ce trebuie să ducă undeva în scurt timp, făcea mici ocoluri după tufe și continua apoi nestîngerită de iarbă aproape s-o înghită. S-a oprit puțin speriat de glaucii vesele care veneau din lungul potecii. A îndrăzînit și apropiindu-se, l-a răspîlțit această îndrăzneală. Poteca se sfîrșea la gardul viu al unei mici grădini restaurant. Luînd-o de-a lungul gardului a intrat puțin emoționat, pe lângă fața care vindea țigări la o mîsăuță, s-a întors și a înțrebat-o politicos dacă-i poate da o informație. Fata i-a răspuns cu plăcere și n-a mai fost nevoie să intre înăuntru. A mîngîlat cu degetele două mașini parcate la intrarea în grădină, apoi a luat-o pe o alea îngustă și jucăușă, apoi pe alte câteva pînă cînd, la o cotitură a exclamat: „în sfîrșit!”. Cabina telefonică, cu ușa deschisă, era acolo. Apropriindu-se a constatat că paznicul nu era în orele ei. Ca să nu piardă leagăna cu restaurantul și-a fixat privirea în direcția lui și a luat-o înainte, către podul de lemn, puțin mai încolo de referul pentru copii în caz de ploaie, după cum îl spusese vînzătorul. La un cap al podului, un fotograf, pe care l-a evitat, îi făcîndu-i gol cu aparatul ca să-l convingă. S-a postat la celălalt capăt al podului și rezemat de balustradă s-a convins că dedesubt circula și vaorase nu numai bărci. O să aștepte aici puțin și dacă nu se va arăta o va lua pe malul lacului către pontonul aflat probabil în stînga podului de lemn unde lacul se lărgea brusc. Aruncînd cu pietricele și bețe în apă a constatat că apa e foarte adîncă și curge leneș înspre podul de piatră cărui a se vede chiar un capăt. Și-a cumpărat un ziar, de la un vînzător ambulant, a mai stat ce a mai stat, pe pod era din ce în ce mai mult aglomerație și s-a hotărît să plece la celălalt pod, poate e mai norocos.

Acolo nu era chip să-l aștepte pe paznic, trotuarul podului fiind înțesat de lume, iar pe partea cealaltă, parcă mai puțin aglomerată, era imposibil să traverseze de altă mașină și tramvaie care treceau în ambele sensuri într-un hruit continuu, lui nemai-rămînîndu-i altceva decît să-și caute pe tăietorii de iarbă.

Desen de FLORIN PUCA

GEORGE GHIDRIGAN

patru la crimi

Strada desfundată pe care mergi cu să ajungi la locul judecîrii coboară în pantă lîm și serpuitoare, fusese cîndva loc de promenadă și de întîlniri galante, avusese o soartă ceva mai bună, dar asta se petrecuse cu mult timp în urmă, în vremea cînd orașul avea mai puține case frumoase, majoritatea cu acoperșuri de tablă galbenă și coșuri acum căzute în ruină și disgrație. Arareori se întimpla ca cineva să treacă pe acolo, dacă o făcea trebuia în mod obligatoriu să se uite cu atenție pe unde calcă, sansa de a face cunoștință cu bolovanii ce creșuseră de parcă cineva îi uda la rădăcină era prezentă, nu se știa cine anume dăduse ordin ca singura clădire cu trei etaje să fie renovată, veniseră constructorii, fusese o amintire deosebită, către orele 6 dimineața strada se umplea de larmă neobișnuită, puteau fi văzute coturile din ziare, citite sau nu, ale zugravilor, mistriile zidarilor, tîrnăcoapele celor ce executau cîteva operații necesare de demolare, se zvonea chiar că va fi adus și-un excavator nu se găsisse om să-l manevreze, dacă l-ar fi găsit ar fi fost zadarnic, proprietarul majorase prețul de închiriere pe oră, de altfel nici nu era de făcut prea mare lucru, cel puțin așa credeau cei din oraș neștilind că-i vorba de o subterană destul de spațioasă în care să fie adăpostit locatarul provizoriu al judecătorei ce urma a se muta acolo, igriasta cu printr-se o pecingine pereții celuilalt scudiu, în fond mototiv era altul, probabil nici unul, dacă nu considerăm ca stare o toamnă din timpul digestiei de după amiază a cuiva anume cu influență, constructorii își terminaseră treaba, nimeni însă nu venea să ocupe clădirea care acum arăta grozav, clante sculptoare aurite, uși înalte de marmură, covorașe, peste tot covorașe, unul plusat de culoare portocalie așea scara principală, birouri de nuc, clopoțel pentru a-proze, telefoane directe și interfoane, se aternuse în nou plicușul, pisicile jucau tonorului pe birourile lustruite, probabil uitaseră cu toți scopul cărora îi fusese destinată renovarea, era doar o aparență, o lipsă de informare, pe zidurile caselor și în locuri speciale amenajate au răsărit într-o dimineață sute de așeze colorate, verzi, albastre, roșii, mov și maronii. Proces public, citeai, Marți ora 7 după amiază proces public. Intrare liberă. Bărbații își lăsară în grabă, așhîndu-se pentru mai tîrziu indelețnicirile domestice, femeile începură clevețala dînd pronosticuri diverse procesului despre care

ce-i drept nu prea știau mare lucru. Fata profesorului de istorie a fost violată pe cînd se întorcea acasă de la o petrecere onomastică, așa-i trebuia, a luat-o de mică cu destrăbălarea, dacă nu vroia, nu putea să-i facă nimic, așa afirmă convins doctorul din circumscripția a treia, într-adevăr nu putea să-i facă nimic, băiatul este complet nevinovat, și-a făcut-o cu mina ei. Trăncăneala stupidă mă enervează, vorbiți ca să vă aflați în treabă, habar n-aveți de nimic, dați cu presupusul, nu-i nimic rețea de băimăjiți, se judecă furtul de la Băuterie, e absolut sigur, venea în timpul prînzului, zicea că-i spălător de vitrine, descuria cu chei potrivite, intra, puneia în găleată ceasuri, verighete, butoni, brățări, dinți — pe dinți dinți, unde-ai văzut dinți de vînzare la magazin? — aur, numai aur și pietre prețioase, ghinionul lui că l-a văzut caserîța, stătea în blocul de vis-a-vis la etajul I, își aștepta amantul, tocmai în ziua aceea fusese adevăratul spălător de vitrine, avea și legitimație, a dat telefon unde trebuia să dea, l-au prins tocmai cînd vroia să steargă englezește, făcea pe nisniul, a scos chiar și patru lacrimi de crocodil, n-a tinut, l-au bătut măr pînă a recunoscut, a vrut să se spînzure dar îi luaseră șireturile — mare lucru, și rămasese doar cureașă și cravată — crotolul îl făcuse pantalonii cu gumilastic, văzuse el ceva asemănător într-un film, cravată nu purta din principiu, numai Domnișorul poartă iar el era spărgător, nevastă-sa îl strecurase într-un pachet cu țigări un fierăstrău — bine că nu un joagăr, de unde dumnezeu încapă un fierăstrău într-un pachet de țigări? ești cetrină de-a dreptul! — o pîlă, mă rog, numai că celula nu avea grăți, a aruncat-o cînd l-au dus la cloșet — se pisase pe el de frică — sergentul a auzit parcă un zgomot cînd îl trăgea apa, m-apucă greața, zău, taci odată! termină o dată cu balivernele, nu știu de unde naiba le tot scoți ca pe niște panglici dînd într-un joben, fără fund, habar n-aveți, o să vă spun eu adevărul gol, goluț, ați auzit ce-a pîșit țirfa ala din Balta Albă, vreau să zic gagiul ei cînd i-a venit bărbatul de la vînzătoare și l-a găsit proșpat în patul făcut de mina cumnatului meu înainte de a-l duce la Belta? Parcă trîștii cu capul în pămînt, a fost ceva tare hăios, cea mai năstrușnică poveste din cite s-a întimplat în ultima vreme, i-a jurat că n-o să se mai repete, bărbat-so i-a cerut bani pentru a-și spăla rușinea, l-a pus să dea un telefon nevastă-si și

să-i aducă zece mire, toanta tomnal plecuse, gîlnarul ar fi putut să-și recapture cîntecul, iar fi făcut celulalt o gaură imensă în buzunar — oricum mai bine decît în burță, curva aia de nevastă-sa a sărit pe fereastră, macar de-ar fi crăpat, așa doar a oferit un spectacol grand pe dezbăratele flăora de treceau pe-acolo, uitase vaca cu stătea la parter, cum o să judece o asemenea porcărie? asta v-am spus-o doar așa ca chestie, așa și-a iertat murelea, am văzut cum o sărută cu înfocare, am avut noi griji să-i ungem usa cu borhot, noroc că-i femeie harnică și l-a sters imediat cu apă caldă și săpun, nu asta se judecă, se judecă, escrocul aia care încercuse să falsifice monede de cinci bani, cred că era dilui, îi țiuar colivia cu sticleți din cap, i-au găsit sculele îngropate în dosul curții, spunea într-una că acolo-si doarme somnul de veci cînelui lui pechinez, îl făcuse chiar și-o curvie, pe care scrisese cu cernelă neagră, placa era de finches albă, apa ce se scurge din acest izvor / lacrimii sînt din pieptu-mi trist și ardător, / copilașul tatii unde-ai răcîțit, / te caut zadarnic, vai, ș-am obosit / — frumoașă pozole nu zici nu, — a vrut să-și ducă cu presul, apoiropos nu știi dacă au venit covorașe de Cîșnău? caut de vreo cîțiva ani fără nici un rost, dau și bacșii, oriță dar nu peste o sută, asta se judecă, pe cuvîntul meu de onoare, mi-a spus greșierul, El știe mai bine ca toți, doar El știe pe toate, Mîncună sfrîntăci. Eu sînt falsificatorul curtea alcătuitea un culoar întunecos, pavajul e serios crăpat peritii sînt scorojiți, nu mai e posibil să arunci nici un ac, risete, înghiontelli, buculade, ca să ajungi la usa de intrare trebuie să dai sîntos cu coatele, numai de nu s-ar prăvăli clădirea înainte de începerea procesului, se aud fluierături stridente, tîrîndu-se împinsă din spate, strivită din toate părțile intră duba închisorii, geamurile uși din fața scării au fost făcute tîndări, trebuie neapărat împresătiată multimea altfel îl linsează, un bărbat cu părul cărunt, fost campion de box încearcă să elibereze spațiul curții. Căraț-vă că altfel vă crăp fălcile, i se dă cu țifa, încearcă să lovească pe vreo doi, se răzîndu-se, printre grățiile luminatorului de pe acoperșul dubei iei două degete cu unghișurte scurte care se mișcă ritmic saluînd multimea, ce s-a întimplat? Ce se va întimpla? Ce s-a întimplat? Ce se va întimpla?

benedict

eminent pe care rochia își tînduă cîteva cule radiare, fata cu părul castaniu, părea o proiectare a luminii din vatră, o deformare turburătoare apăsătoare de razele roșiatice pe conture și forme ciudate, lăsată acum în umbră. Ea însăși își despărțea acea imagine, de acum, de cea a feței care stîrnise nisipul plajei pînă la și de Golful delinților, călînd pe lângă pădure sau printre măsliini sălbatici. Singurul amănunt concret care o lega de acel drum, era pachetul cu cărți și medicamente: ca un imens mosor; din el se derula un fir legîndu-i senzațiile cu Functul Golful Delinților, cu pontonul îngust din sclinduri, camera medicului Daniel Sanluca, dulapul nichelat, silueta lui Daniel Sanluca. Era o amintire sufocantă și își schimba poziția pe micul ei „puț” ca pentru a se desbăra de o senzație apăsătoare. Dar îi fu peste puterile ei de concentrare să nu-și aducă aminte de mîniile medicului, palmele fine, degetele lungi, avînd în mișcările lor lente un ritm propriu (nu așa? nu avea nici un inel, nici o verighetă). Fusese stupid de timidă la intrarea în cabinetul medicului deși era foarte amabil cu domnul Benedict, tatăl ei, deși îi întinsese mina întocmai celorlalte întîlniri, cînd le numărăse în deajuns de emoționată ca să se intimideze. Dar Sanluca se arătă — fără aici o surprindere — înținat că putuse să-i procure unele cărți cerute prin tatăl Benedict. Iar cînd auzise că Aspa mai cere și „ceva din Brahms”, adică ceea ce el numise „Phantastischer Variationen”, Sanluca ascultă liniștit și promise că „va scrie cuiva să-i trimită” dar adăugînd, fără malitii, că multe „din Brahms” pot fi numite „variații ale fantaziei”.

permanențel interogatoriu al vînturilor dinspre mare, l-a făcut și pe el să se gîndească la ceva, la ceva foarte trist.

Este adevărat că Daniel privea pe acești doi amuzat, căfenii cu o curiozitate numai pe sferă amuzată, celelalte sferturi fiind alcătuite din nevoaste din ce s-au tricotat firele invizibile care i-au legat și adus aici, retrăși probabil pentru multă vreme, la Farul de la Mila-Zero. Fata cu părul castaniu purta pantalonii de călărie și — semn particular — avea la mîna dreaptă o brățară de aramă cu sunet plăcut, închis, cînd mîna ei cu degete foarte, foarte lungi, se mișca ușor. Și nici măcar un zîmbet nu îi lumina obrazul pe care putea, cu ușurință, citi consternare, rețineră sau o imensă durere sedimentată. Îndată, o placă turnantă invizibilă, făcută cu diametru încert, îi aduse figura Alinei, surful ei mat, stăpînit de puteri interioare; la două sute de metri, în Casa de Piatră, Alina îl aștepta, centrul lumii lui, evantaiul plin de imagini multicolore, de sunete surdinate. Ea se înconjură de emoții fine, de contururi, de roșu și negru, de gri și roșu, de aurii. Respectînd o constatare mai veche, el știa că Alina personalizează fiecare obiect atîns. Bătrînul, Benedict cel trist, cenușiu, ursuz, mulțumii medicului și a-cestuia reveni, cu destulă greutate, de la imaginiile derulare ale Alinei. Îi conduse apoi pînă la scara pe jumătate înnisipată, cel doi urcară în seile lucioase, făcăr un gest cu mîniile și, urînd curba plajei, se proiectară pe cerul palid. Săltată puțin în șa. Aspa privi o secundă către Casa de Piatră și, cum vîntul bătea dinspre mare, părul i se învîlmăși peste ochi, acoperînd dîntro-o dată peisajul.

Daniel Sanluca încuie cabinetul, luă sacul cu corespondență și alimente, salută pe micul paznic și se îndreptă spre casă.

Desen de MARIUS RĂDULESCU

zîmbet

Zi cu nori, cer plumbuit, iarbă galbenă uscată, stoluri de ciori crîncănînd, un avion apropiindu-se de locul aterizării, un altul ce deabia a decolat, un bătrîn tînd în spate o runiță, în mina dreaptă o vioara argintată, în mina stîngă un toag sculptat pe briceagul un fotoreporter ce răsare de undeva de după colț, se apropie de bătrîn, îl răstîrfa pletele albe pe umeri, îi piaptăne barba, îi spune: Sprijină între umăr și bărbie vioara. Unde-i arcușul? bătrînul clipete degetul, ține toagul, pune cu degetul cald în o rezemă de bordură căută-n ranită, scoate mai întii sacul, apoi arcușul, vrea să se apuce de cîntat, fotoreporterul strigă: Nu! Așa nu-i bine! Stai în profil! Bătrînul răbdător execută, pînă toți sînt tare scîlciați, degetul mare cu unghia netăiată i se mișcă, singura dovadă a nervozității, în juru-i s-a adunat deja multă lume, bălăntării clișpăugi cu ochi roșii de nesomn, fete cu picioare subțiri leșind din fustele prea scurte, bărbați mături cu priviri aspre, o cocotă extrem de boltă care se zmirloace într-una fără să-i curgă nici o lacrimă, un vînzător de covrigi într-o motocicletă cu trei roți, un puști nebul rîzînd înfiorător, bătrînul se uită tînt la fotoreporter, acesta ridică în sus bratul drept și-l muștră, bătrînul clișpete nedumerit, se supără, la de jos ranita, s-o pune de după umeri, uitînd toagul pleacă cu mers tace, multime-i privește cu respect. Hei domnule —-ați uitat toagul? bătrînul merge înainte, o domnule, v-ați uitat toagul? bătrînul merge înainte, vînzătorul de covrigi ambalează motorul motocicletei cu trei roți, tîmsete, face o roată, pune o frînă în fața bătrînului care s-a oprit, în goană să apropie și celaltă, puștiul rîzînd înfiorător îl întinde toagul sculptat cu briceagul, bătrînul întinde mina, dă să-l apuce, băiatul îl trage brusc, degetele bătrînului prind un pumn de asc. toți se veselesc, singur fotoreporterul stă ursuz, Glume lidoate; Dă-i dobitocele toagul că altfel îl-l rup pe spa-te! băiatul ride înfiorător, lovește puternic cu piciorul în aparatul de fotografiat care

cade și se turtește, trasează un cerc în jurul bătrînului. Vom juca țurca! Rurca, purca, murca... Cineva la mina bătrînului și-o smucește scurt în sus și-n jos, îi smulge vioara argintie, o aruncă de cîteva ori în sus, și-o pune pe bărbie tîndu-o în echilibru, apoi pe virful bombeului, cu un șut și-o fixează pe virful nasului, bătrînul încearcă cu glas străbător să și-o reclame. Dați-mi oameni buni vioara, fie-vă milă oameni buni, Hi, hi, hi, hi, ride înfiorător, costuți nebul lovîndu-l cu toagul peste umăr, cocota boltă-l sărută pe frunte, apoi pe ochi, apoi pe gură mușcîndu-i buzele vi-nete, îi pune apoi piedică și-l trîntește pe pămînt, îl toacă cu picioarele pînă-l face pîftie, Poftiți la masă vă rog! Avem piftie de cucuș! Piftia ride înfiorător strigînd: Mîncăți-mă! Infulețați-mă! Infruptăți-vă! Hal mosule, gustă! O să prînzii putere. Ve! redeveni tînr și vesel ca mine, un glas cere: Liniște, ce dracu v-a apucat? al cui e glasul? Liniște, ce dracu v-a apucat? Cîrîn în care e întîmplată bătrînul este curul de flăcări violente, Urmează cel mai grozav număr al circuitului nostru! Săritura prin cercul de foc... tobele răpăie, vînzătorul de covrigi se urcă pe ghidon, își face vînt, sare peste flăcări, cade pe bătrîn, îl strîvește degetul ieșit din gheata ruptă. Ce părere ai? privirile aspre ale bărbatilor se îndulesc, Unu... doi... trei... se află deja în cerc cu mincelele hainei aprinse, cocota se dezbracă cu înfrigurare, se trîntește cu burta de pămînt, ca un sarpe se plimbă peste cercul arînd voind să-l stingă, nu reușește. Sint Ioana D'arc, bălăntării clișpăugi cu ochii roșii de nesomn prind de talie fetele cu picioarele subțiri și le zvîrl în flăcări, fustele ard cu vîlvății, aleargă apoi tîndu cît îi tine gura. Popatarii, popatarii, cine mi-a furat crățarii? bătrînul se dezmeticește își culege de pe jos vioara spartă toagul, arcușul, caută sacul, își dă și barba albă și pletele — e un bărbat de toată frumusețea — sculpa cu năduf, pleacă de unde a venit.

Redactorii noștri despre Prezența scriitorului în publicistică

FĂNUȘ NEAGU

Presă cotidiană este terenul vast al afirmării Ideii. De bine, de adevăr, de frumusețe și, deopotrivă, de minie. Cuvântul ales din nesomnul cuvintelor — și nimeni altcineva decât scriitorul nu știe să salveze un cuvânt de pe marginea prăpastiei, din lunecarea lui în falsitate și moarte — este o armă teribilă. Mîna, cînd și astern pe hîrtie, tremură; nu poți rotunji litera fără speranța că ea va fi și citită. Și fără credința că exprimă adevărul sau durerea. Scriitorii noștri din toate timpurile — cei mari, cei buni, cei adevărați — au fost și au rămas excepționali ziariști. Vise, idei și credință într-o floare de plumb care în fiecare dimineață se schimbă în aur. Nefericitul dar de a vorbi lumii. În numele ei și al vieții. Și de a spune drept ceea ce ochii vede sau inima respinge. Orice articol bun deschide o dimineață luminoasă și implinște o zi la fel cum implinesc asfințiturile de vară cîmpia. Dar câteodată — foarte rar — o zi din săptămîna sau din luna se deschide cu gropi sau cu bulz de noroi. Și atunci ziua e urîță. Greă și hapsină.

CEZAR BALTAG

Cuvîntul este trupul și singele scriitorului și jertfa lui trebuie să fie curată. E de ajuns să-l auzi o secundă pe cineva rostindu-se ca să-ți dai seama dacă merită sau nu grația Verbului. Desigur, cuvîntul poate fi și visceral, dar visceralele celui care îl folosește trebuie să fie hrînite de fiacărui spiritului. Desigur, cuvîntul poate izvorî și din tenebrele instinctului, dar instinctul artistului trebuie să fie nobil și sfînt. Orice om este magnetul propriilor sale cuvinte și fiecare își merită cuvîntul pe care îl folosește cel mai adesea. Nu există răsfrîngere mai adevărată și cel care dorește sincer să se cunoască, nu are decât să-și contemple chipul în oglinda propriei vorbiri.

Fals tratat de istoria literaturii

CUM A MURIT CARAGIALE

Sfîrșit la Berlin, în anul 1912 pe neașteptate, Caragiale a avut un paradoxal avatar post-mortem. Vreme de doi ani presa nu încetase a cere autorităților aducerea rămășițelor pămîntești ale marelui scriitor, în țară. În sfîrșit, atunci cînd lumea se aștepta mai puțin la îndeplinirea acestui elementar comandament moral (începuse primul război mondial), trupul lui Caragiale sosi în țară, într-un vagon plumbuit și... fără fraht.

În revista „Flacăra” din 24 noiembrie 1914, „Cronicarul Dîmboviței” (adică P. Locusteanu) scria cu un umor uimit și tragic: „Rămășițele pămîntești ale lui Caragiale au sosit în țară pe neașteptate, într-un vagon roșu de marfă, fără scrisoare de trăsura. Și zărele se indignază de această ultimă... aventură a marelui dispărut și o numesc impietate.

Impietate, de ce? Fiindcă vagonul a fost roșu în loc să fie negru? Fiindcă s-a pierdut scrisoarea de trăsura? Fiindcă coșciugul a răstăcit citva timp pe liniile de garaj?

Dar acestea nu sînt impietăți. Acestea sînt numai... formalități obligatorii ale administrației căilor noastre ferate. Atît. Să fim mulțumiți că nu s-a pierdut cu desăvîrșire coșciugul lui Caragiale, ca un

pachet fără valoare declarată. Se putea întimpla. Și dacă s-ar fi întimplat? Direcția în nici un caz n-ar fi fost răspunzătoare. Regulamentul ei în această privință este categoric: ea nu răspunde decât de obiecte cu valoare declarată. În cazul cel mai bun, căile ferate ar fi comisînt să acopere paguba după numărul kilogramelor de țărîna pierdută!

În orice caz, modul cum au sosit în țară rămășițele pămîntești ale lui Caragiale este tot atît de original ca și viața întregă a acestui mare scriitor. Mort, ca și viu, Caragiale disprefiește „formele în regulă”... Vagonul în care se afla coșciugul său n-avea scrisoare de trăsura. În această pierdere se vede parcă urma unui gest pe care el acum nu mai poate să-l facă, urma unei mișcări de revoltă împotriva soartei care vrea ca și geniiile să fie odată transportate ca orice marfă.

— Eu nu sînt marfă! — se aude parcă glasul care acum e stîns pentru totdeauna. Iar mîna ce-n veci nu se va mai mișca, parcă rupe și aruncă scrisoarea de trăsura...“

Motto

Majoritatea oamenilor trec de la minie la ocară. Unii procedează altfel: te jignesc și apoi se supără. Procedeu acesta este atît de surprinzător, încît nu mai lasă loc suferinței.

Unora aroganța le ține loc de fală, lipsa de omenie le ține loc de tărie și înșelăciunea grosolană de deșteptăciune.

Ne prefacem adesea că lăudăm cu exagerare niște oameni destul de obișnuiți și că-i ridicăm dacă s-ar putea pînă la înălțimea celor care excelează, fie pentru că ni s-a făcut lehamite să tot admirăm mereu aceleași persoane, fie pentru că gloria lor împărțită astfel, ne supără mai puțin privirile și ajunge mai plăcută și mai suportabilă.

JEAN DE LA BRUYERE

GRIGORE HAGIU

Cînd vorbim despre presă și, în ceea ce ne privește, despre presa cu caracter literar, vîndu-se astfel, ne gîndim și avem în vedere în primul rînd polemică, dezbateră de idei, confruntarea unor păreri cit mai diverse și mai nuanțate.

Prin caracterul ei efemer, publicistica imediată, în coloanele unei reviste, sau chiar a unui cotidian, ar putea părea, desigur, spiritelor mai slabe de inger, ascuns, mai puțin de luat în seamă. Cine citește cu atenție tot ce se scrie, la zi, și nu numai atît, dar se mai apucă, să și răspundă cînd erorile sau reaua credință își scot capul de vîperă din cale-afară de liber din pagină? Iată o primă delimitare pe care am găsit necesar s-o fac.

Este îndeobște cunoscut, în privința cărților, sporita exigență a autorilor față de sine. Cărți polemice fără acoperire adevărată, nesincere, se tipăresc mult mai rar. Autorii își apără pielea strasnic. Nu-și dau în petic cu una cu două. În presa zilnică însă, da, acolo-i un tărîm al nîmănui, cred ei și totul este permis. Mi-aș îngădui chiar să observ cum, la fel cu mult hîlțuit, și uneori pe drept, repotaj astăzi, polemică, răfăială proprie de fapt, ajunge să se insinueze, să murdărească aripile paginilor de carte. Răspunsul, posibilitatea de a cluda din față acces fenomen pe care nimeni dintre noi nu cred să-l dorească (poate sînt naiv?) rezidă în atenția sporită acordată materialelor de presă, de unde răul începe, și se poate extinde.

Și în aceeași ordine de idei, revenind la cele enunțate ceva mai sus citim și presa. Ba, cu destulă îndrăjire. Și uneori și răspun-

dem. Dacă nu direct, în aceeași presă, măcar prin cărțile noastre, hrînite la o mîncă mai nobilă. Nu știm încă o posibilitate mai adecvată.

ILIE CONSTANTIN

Să luăm mai întîi în considerație situația cea mai simplă: scriitorul care nu ține să fie prezent în presă (fie ea literară sau altfel): om liniștit, dăruit scrisului său, el se mulțumește să înainteze editorilor cărțile sale, urmînd mai apoi cu un ochi distrat-rece exultările criticii. Un asemenea autor nu numai că nu va acorda interviuri, nu va participa la mese rotunde, nu va scrie articole etc. etc. dar va fi reticent și față de publicarea în paginile presii literare a unor texte ale sale.

E de condamnat atitudinea aceasta? Mai degrabă nu, pentru că e greu de crezut că o simplă „poză” poate duce pînă la atîtă directivitate de publicitate, oamenii ce se poartă astfel fiind cu minimum de excepții, autentici în tot ceea ce fac. Dar cazurile unei absențe din presă de felul celui pe care am luat-o în considerație sînt extrem de rare și ele pot fi trecute cu vederea în judecarea ansamblului obștei literare. La ora actuală, primind în zărele și revistele noastre poezi constata, dimpotrivă, frecvența semnăturilor scriitoricești.

În privința colaborărilor strict literare „de specialitate”, cu poezii, proze etc, credem că o prezență cumpănată e de dorit, poezii care își va întinde cititorii cu cicluri și pagini pe măsură de dese riscînd să-i istovească (e adevărat că pot exista și poezii cu totul excepționale care, în ciuda abundenței de publi-

citate, să păstreze nestirbită asupra lor atenția tuturor).

Ajungem la colaborarea ne-literară, strict publicistică, la articolul foieton, cu serioase tradiții în presa noastră. Foarte mulți scriitori, de ieri și de azi, s-au dovedit buni și asidui artișteri, în stare să exprime cu pregnanță și farmec opinii demne de interes.

Totul e să se păstreze măsura (exigență importantă și a literaturii, de altfel). Din de- ceartă, scriitorul va accepta că nu se pricepe chiar în toate. Cel care va fi ca la el acasă în numeroase domenii, riscă să rămînă un simplu veleitar lipsit de audiență. Legat de aceasta, e de dorit ca în luările sale de atitudine în presă scriitorul să păstreze o doză de obiectivitate, neangajîndu-se în plata unor polite meschine — cu deosebire criticilor ce au emis opinii mai puțin entuziaste despre scrierile sale. Atacul la persoană nu ajută discuțiile, schimbului de idei, seamănă neîncredere și ostilitate. S-a mai discutat despre criteriile polemicii și încă nu încheiam.

În fine, nu putem fi de acord nici cu setea de spații tipografice de care dau dovadă unii, prezenți unde vrei și unde nu vrei, cu top-tanul, încît te întrebă cu ce viteză cosmică va fi alergînd creionul lor pe hîrtie, urmîrit de lăcomia mașinilor de imprimat? Cît de consistente mai pot fi aceste colaborări?

Prezența în presă a fiecărui scriitor e un act de opțiune personală: ea poate lipsi cu desăvîrșire, în cazul că, așa cum am mai spus, un autor sau altul nu se interesează de publicitate. Avem și situația inversă: a unei supra-colaborări, ducînd pînă la improvizații de un lucru, însă, putem fi siguri: cea care decide asupra măsurii prezenței în presă a scriitorului este conștiința sa artistică. Ală-

turi de ea, ca factori decisivi, mai enumerăm: gradul de instruire, gîndirea politică și, last but not least, caracterul fiecăruia.

NICOLAE VELEA

Frecvența semnăturilor scriitoricești în presa cotidiană vine să năruiască și să pulverizeze încă o dată imaginea falsă, artificială a creatorului blindat între zidurile unei „seninătăți imperturbabile” zmeurii și egale, abstrus din dinamica vieții sociale.

Iscăltura din pagina ziarului, atunci cînd însoțește cu autoritate și competență consensuri de relief și calitate, completează și dă consistență semnăturii de pe coperta cărții de poezie, proză, teatru sau critică.

Cei mai mulți dintre scriitorii au pornit pe drumul întortocșit al înțelegerii aprige dintr-o emoție și expresie exactă, de la reportaj, cronici sau rubrici în cotidiane.

Publicistica orientată spre artă, delegația de atitudine zbrîlbită, subiective, cu adresă sau „cheie” n-a umbrît și n-a ciumpăvit cu nimic din destulul glorioș și audientia unui titlu de ceea ce numim lucrare beletristică.

Pagina de carte datorează enorm paginii de ziar.

CONSTANTIN ȚOIU

Am văzut mai de mult la Bacău cum se face hîrtia și m-am îngrozit. Tratatul chimic pestifer și celălalt, de brutalizare, întindere, presare, apăsare, turtire pe cilindri nebuni, îți pot trezi imaginea unui infern. Acest infern al materiei căzînte pînă la albul absolut sau relativ nu poate fi egalat decât de munca istovitoare căreia îi este hrînită hîrtia, decît de munca silisică a scrisului (cum spunea criticul acela diabolic? „stergeți, stergeți, mereu” parcă?)

De atunci, de cînd am văzut ce pătește hîrtia, un articol prost mi se pare, din punct de vedere public, o și mai condamnată măsură, lăsînd la o parte ceea ce îți datează mai întîi tu, ție însuși, presupunînd că îți pui această problemă. Stilul e omul. Omul, stilul.

SCENA — ȘCOALĂ A CASSANDREI

Desigur, o cîntărire exactă a tinereții în unități cronologice interesază mai puțin judecările de valoare. Unui astfel de examen dorim să supunem spectacolele celor doi debutanți regizori de la „Cassandra”, scena Institutului de Teatru. Spectacolele prezentate, (să nu uităm), evoluează în cadrul programului de învățămînt. Profesorii pot urmări efectele sau defectele metodei lor pedagogice. E o dublă experiență, atît pentru profesorul-conducător de studii cit și pentru studentul la primul examen al rompei. Dar nu e mai puțin adevărat că aici poți descoperi de pe acum mult invocatele „promisiuni”, nervurile unei născătoare personalități...

Spectacolul Marinei Emandi, de pildă cu „Piatra în casă”, tinde spre afirmarea sigură a unui „profesionalism”. Cum traduce acest termen la studenta-regizora? La actuala „Piatra în casă” lista invențiilor scenice, a poantelor și în definitiv a intențiilor comice se pare că a fost făcută cu mult înaintea citirii voderului. Spectacolul era „făcut” înaintea găsirii piesei. Totul a fost apoi o chestiune de rețușare, de potrivire, cit mai amuzantă.

În acest „caiet de regie” întocmit cu minuțiozitate și cu janteze înaintea așezării piesei (oricare alt voder ar fi suferit același tratament) constă „profesionalismul” regizorului. Desigur spectacolul e mai mult decît un exercițiu necesar pe scena școlară a Cassandrei. Descoperi astfel cu plăcere talentul pentru invenția burlescă, darul de a crea „situații” de la poanta simplă, nepretențioasă, la dialogul straniu al momentelor de comic absurd. Și mai ales te prinde și te atrage aici bucuria jocului la grupul tinerilor interpreți. De la travestitul lui C. Măru în fișană, la intervențiile muzicale stil beat ale junilor primi în felul lor Decebal Curta și Al. Tocilescu, la îndemnul sportiv sau actoricesc al asistentelor Adriana Pitesteanu și Adriana Marina Popovici.

Spectacolul lui Alexa Visarion cu piesa lui Wesker „Cartofi prăjiți cu orice” e mai bărbătesc. Și nu pentru că e o piesă despre și cu soldați, ci pentru că alege schema dură „nefericită” a adevărului scenic. Pentru că decorul (studentul scenograf — Vittoria Halter) și întregul design plastic al spectacolului refuză cadența glisată a „stilului frumos”. Ceea ce nu înseamnă că spectacolul ar fi necelal. Dimpotrivă, alegînd realismul narativ al acestui neonaturalist britanic, care e Wesker, întîrînd regizor s-a dovedit apt în a descoperi forța de șoc a prozei. Dar ceea ce impresionează la el este continua sa prezență în mijlocul spectacolului. Instrucția, viața grupei de soldați se petrece pe scenă, în sală, în jurul spectatorilor, și uneori îi urdărești, și aștepti pară să izbucnească din culise, din foaiere. Procedeu cunoscut și atît de folosit, al împingerii spectacolului în sală, izvorîste aici firesc, din modul în care Visarion a știut să citească textul. Nu ni s-a părut de loc o căutare voit originală, și deci forțată.

Întreg acest joc, ordonat sau rupt în mișcări violente, incomode își are desenul său precis. Nu pentru că regizorul ar prefera să lucreze cu rigla și compasul. Ci pentru că, realitate, e o prezență, o siguranță intuiției scenice ce știe să anime grupul celor 12 interpreți. Astfel, spectacolul n-are răceala preciziei, ci bucuria mișcării comandate de un anume ritm interior. S-ar cuveni să amintim aici și grupul omogen al numerșilor interpreți. Dar pentru că maniera lor de a-și împune personajele poate sugera rînduri mai generoase, preferăm să așteptăm prilejul unei posibile cronici viitoare

Mirela NEDELUCU

breviar

STUDII
DE LITERATURĂ
UNIVERSALĂ (XIII)

Ajuns la al XIII-lea volum, această serie revuistică funda-

tă în 1956 de un colectiv în frunte cu Tudor Vianu ca organ al Societății de științe filologice, „monografiază”, prin studiile și articolele înscrise în sumar o cercetare a literii universale. Dar textele publicate nu cuprind nici în timp nici în spațiu toată poezia universală; ar fi fost și o imposibilitate de ordin fizic. Cinci articole privesc lirica franceză sau de expresie franceză, trei pe cea engleză, două se referă la poezia rusă, unul la cea spaniolă, unul vorbește despre Vechi traductori germani ai poeziei românești (Virgil Tempeanu)

Informative și, poate, printre cele mai întinse studii apărute la noi sînt cele semnate de Leonida Teodorescu și Virgil Șopteranu despre Anna Almatova și, respectiv, Andrei Voznesenski. În Cercetarea Mariane Tușescu despre Francis Jammes și „Jammismul” ni se pare puțin forțată nota; jammismul nu s-a constituit niciodată ca un curent sau pseudocurent literar ci mai mult ca o nuanță a unui curent, iar influența poetului francez „bunul Francis Jammes” asupra lui Ion Pillat nu s-a resimțit decît, într-un fel ca un punct de plecare, sau ca un moment de climat literar. Capodopera lui Pillat Aci sosit pe vremuri e aplicarea unor influențe franceze la niște esențe foarte românești.

Jaloanele Adelei Hagiu în

estetica lui Claudel sînt foarte interesante dar depășesc în cadrul strict profilării a sumarul tematic fixat.

Cercetarea temelor engleze (forma în poemul Kubla Khan — M. Spărosiu, motive în poezia lui G. M. Hopkins — Lilita Popovici-Teodorescu, anti-nomii în opera lui Wilfred Owen și Siegfried Sassoon — Domnica Sterian) aduce în lumină citiva autori cu o circulație mai restrînsă în spațiul românesc.

Exegeze cu consecințe în formarea profesorilor și specialiștilor dar și a publicului mai larg sînt articolele despre Versiunea argeșiană a Fabulelor lui La Fontaine — Georgeta Loghin și cel citat la începutul acestor însemnări, a naștinului lui Virgil Tempeanu

LECTOR

D. PACUREA

HIMERA

PAVEL PERFIL gheața fierbinte

Anna a ieșit să-l aștepte la malul Dunării. Uitase că era de Bobotează și că oamenii au făcut spărturi în gheață să sfințească apele. Când și-a adus aminte, era prea târziu să mai strige la el, dar chiar dacă ar fi strigat el tot n-ar auzi-o că bolovanii zornăiesc sub tălpile saniei ca pietrele și căii săltau într-un dureros nechezat, zgâriindu-și picioarele de gheața ca briciul.

„Avraame stai că sint ocoici, Avraame!” Și se rătăci. „Doamne ocoletește-l de apă”, dar Avraam n-a ca un bolid cu miază înghețată pe hărți. „Ea striga într-una, zăbăucă, cu părul răvășit purtat în vânt, iar el o auzea, acum, printre sfărâmurile seci ale gheții sau auzea numai frinturi din frazele ei și nu înțelegea ce spune, așa cum vrei să reconstitui din cioburi un vas de care ești legat prin amintiri. Și când înțelegea că: „stai Avraame!” era prea târziu și căi erau deja cu picioarele din față la baza prăpastiei unde, reci și el vedea casele ca niște jucării luminate de becuțele minuscule, când apropiindu-se, cînd depărtându-se și pe Anna o auzea zburând: parcă îl vedea și privea îngrozit care strigau limpede, cristalin: „stai Avraame, stai!”

O vedea apropiindu-se de el cu pași kilometrici, iar între pași se ridica și sta în aer ca o paucă: minute, ore și când să se apropie de el definitiv, iremediabil, n-a mai văzut-o și nici n-a mai auzit-o strigând: „stai Avraame, stai!” el doar o moloză dulceagă, călduță îi gidia toți porii trupului obosit de goană și el se vedea copil, minind lotul kilometrice, apoi în armată — în război, în Tatra sau pe unde o fi fost — și o văzu pe Anna cu copilul, dar nu alergând sau strigând spre el ci într-o poză — reci, impasibile, pe care scria cu litere de tipar: „LA MITICĂ” — și se văzu, iar pe sine alergând, ferindu-se de un dușman nevăzut. A mai ieșit odată la suprafață și a mai strigat: „Ajutor!” A văzut-o și pe nevăstă-sa, în acea ultimă fracțiune de secundă, stînd tot acolo, pe mal cu copilul, parcă cioplită în sălcie, dintr-unu-se să înțeleagă ce-i cu el. Și dină s-a dumerit ce și cum, el n-a mai ieșit și, doar, cînd s-a apropiat a văzut puțin în mijlocul polonei călcăia roasă de astrahan a lui bărbat-su. L-au pescuit peste o săptămână — după ce vaporarele au fărâmițat gheața și ea n-ai l-au căutat cu carmaciole, dar trupul lui ieșit singur la suprafață, ca un dop, alb umflat, mincat de apă. Când l-au scos la mal l-au văzut paltonul și spinarea, împunsă de cuțit.

Nevastă-sa — cînd l-au pescuit — mai plîngea încă și cînd l-a văzut cu spinarea răvășită a tăcut și femeile au dus-o deoparte, dar ea le-a spus s-o lase să-și vadă bărbatul că n-o să aibă pace dacă n-o lasă și oamenii au lăsat-o, iar ea a căzut peste mort boctind după care oamenii au auzit: Plecați! și s-au depărtat. Ea s-a ridicat, și-a sters lacrimile cu colțurile batucului de doliu și a plecat. „Plecați, plecați...” Încleșe, Bărbat-su n-a murit înecat. Și a plecat. Și-a luat sania și a plecat, tot peste coșca aia în care s-a prăbușit Avraam, care era înghețată acum, a trecut Dunărea pe unde a trecut-o și bărbat-su cu o săptămână în urmă și a dispărut printre sălcile răvășite de laamă. Oamenii o priveau, depărtându-se, cum vinutul îi flutura colțurile batucului și sania care cernea pulbere albă, transparentă în urmă. Au dus cadavrul în casă și cînd să termine cu dezbrăcătul și cu spălătul de toate păcatele și să-l îmbrace în straie noi, a venit ea și l-a dat afară pe toți și l-a îmbrăcat iar în straiele în care a fost cînd a căzut sub gheață și apoi a ieșit în pragul ușii și le-a spus: „Lăuți-vă săniile și hai să vedeți ce-i la moș Osip acasă!”

Oamenii s-au uitat în săni și au urmat-o; care n-au plecat, o credeau nebună și pe alții, prosti că au urmat-o. Au oprit-o în poarta livezii. Anna a coborât prima.

„Intrați și uitați-vă! De aici și se trage și moartea bărbatului meu.”

„Cum de aici?”

„Da, de aici... intrați, intrați!”

ADRIANA ROTMAN

totul despre delfin

De bucurie se răsuca de trei ori pe un călcii și se transformă în broască. Stătea așa, privind în gol, verde și neliniștită, și părea că se prăpădește de ris.

— Ajunge, izbuiți el să-i soptea, și Irina deveni din nou femeia obișnuită dintotdeauna. Stătea comod pe acvariu, îmbrăcată în pantaloni strîmți, albaștri și o bluză largă, pufoasă, portocalie, și într-adevăr ridea cu lacrimi.

„Curios, cum de a putut ieși broasca transparentă” gândi pictorul dar pe loc se rușină de copilăria lui.

— M-am piclăcit, cîrpi ea și se aruncă în acvariu, stropindu-l din cap până-n picioare. Elian nu se simțea la largul lui, era ud și furios. Nu întoarse capul spre ea, știa că dansează cu un cal de mare, făcînd gesturi exagerate ca să-i atragă atenția, dar nu voia să facă din nou o ridicolă scenă de gelozie. Ca să-l întărească, calul de mare începu să crească. Ca să-l întărească, calul de mare începu să crească. Ca să-l întărească, calul de mare începu să crească.

— Dar nici nu mai vin. Irina. — Cred că nu mai putem ieși. — Sigur, trebuie să sîrăm pe fereastră.

— Și desigur, anipile și coborîră în grădina. Era soare, cald, o lumină albastră care se asorta cu îmbrăcămintea ei lipsită de gust. Elian era neliniștit. O sută de femei alergau încoace și încolo sau se cătărau în copaci. Le urmărea citiva timp amuzat, apoi se piclăci și începu să plîngă. Privi pentru ultima oară după Irina, dar nu reuși s-o distingă prin mulțimea aceea de brațe, picioare, crengi. Intristat, se transformă pentru totdeauna într-un gutui, își atîrnă inima lînce de cea mai frumoasă creangă și așteaptă să vină Iarna.

— Este earaghioasă, Irina. Ea sări imediat afară și apăcă pe un buton. Un buldog de o noblete îndoielnică intră aproape în același moment, cu un prosop pe o labă, și lătră surprinzător de ascuțit pentru înfrățirea lui.

— A sosit o telegramă. — Multumesc. — I-o dădu și ieși. Irina întinse gîtul curiosă, și

Au intrat pînă la urmă și au văzut, pe cărarea păstrînd urmele proaspete ale pașilor Annel, urme de sînge încheag, negru, contrastînd brutal cu albul zăpezii.

„Priviți, priviți...” El și-au întors privirile prostănace și Anna le-a văzut schimbarea bruscă; a văzut brațele cuiva ieșind din zăpadă și i-a văzut și pe ei schimbînd tețe și ochii începură să se sticlească — la început cu o sîntele hieratică, apoi transformîndu-se într-o pâlălaie molipsitoare, care în cele din urmă izbucni:

„Dar cine putea să facă așa ceva?”

„Cineva, acum o săptămână!”

Oamenii n-o mai înțelegeau, și nu mai înțelegeau nimic. Cum e posibil să se fi întîmplat?

Dar ea a venit și le-a arătat, l-a dus ca un proroc și în urmă le-a spus: „Iată dovada!” — și ei o priveau buimac și speriați în același timp, că numai o nebună putea să-și lase bărbatul mort la malul Dunării și să vină să le arate alte cruzimi (cu siguranța unui pescar iscusit care spune: „Aici trebuie să fie pește!” și-l ducă și să le spună: „De aici se trage moartea bărbatului meu!”)

S-au apropiat de locul unde le arătase Anna. Au văzut urmele vechi, estompele, de bocanai bărbatești și zăpada răcolită și după brațul chircit al bătrînei au înțeles că trebuie să se fi chinut pînă să moară.

Au curățat-o de zăpadă. Pe miini și pe obraji avea o poșhă de gheață sub care se zăreau zbricirurile chinului. Pe fețele posomorite ale oamenilor juca un început de dezgust și de revoltă. Priveau bănuțori unii la alții, apoi la Anna, care stătea dreptă, nemșcată, tinindu-se cu o mîină de loitru. Cineva o întrebă:

— Da! bătrînul unde e?

— Trebuie să fie în cas!

— În cas?

— Da!

Înteleasă. Și bătrînul tot mort trebuie să fie. Apoi, ea s-a suit în sanie și a plecat. El o privea nedumerit, revoltat. Dezorientat.

A vrut cineva s-o cheme, să rămînă cu ei, dar tot omul care a întrebă-ntrebă unde trebuie să fie bătrînul, l-a spus să tacă și s-o lase în pace.

„Las-o că are treabă”. Și chestia asta a spus-o ea și cum ar fi cu toții la horă și ea ar pleca de acolo iar el i-ar găsi motivul că are de spălat sau de călcat rufe.

„Funeți bătrîna în sanie!”

Au așteptat-o și au pornit leneș, cu un convol mortuar, spre casa în care știau că trebuie să fie bătrînul. Pe fețele lor se citea: nedumerire. Nici teamă, nici furie. Numai nedumerire. De ce corpul bătrînei zace livid în fundul saniei? De ce bătrînul trebuie să fie în cas? De ce bărbatul Annel a murit în aceeași zi cu bătrîni? De ce, de ce, de ce? L-au găsit pe bătrîn. Zăcea cu fața la perete ca un cal doarme. Când l-au ridicat capul, pe pîrnă se întindeau două pete de sînge, mari, diforme. Ochii Mortii. Așa trebuie să fi arătat ochii Mortii.

Așa era deci! Înteleasă. Dar cine putea să-l ucidă pentru un sac de mîlai și doi galbeni?

„Duceți-l la sanie!” și vinutul se întea pe Ceatalu' Sulinei, iar ei mergeau în urma saniei, cu morții, la Ilgani și de acolo la Partizanu, peste Dunăre, pe unde a trecut și Avraam cu o săptămînă în urmă.

„Anna spune-ne, cine l-a omorî?”

„Nu știu!”

„Știi, știi, știi!”

„Da știi, da nu pot să dovedesc.”

„Și nu le-a spus Cine și nu plîngea că l-a murit Avraam.”

„Duceți-vă”, făcu ea și ei se progăteau să plece, dar ca le-a mai spus să lase morții în casă, lîngă Avraam. Și vinutul care se întea peste Ceatalu' Sulinei, la mila 34, ajunse la ei în sat și răvășea sălcile de pe malul Dunării.

PLATON PARDĂU

Măr

Într-un vagon de cale ferată în colțul opus doarme o fată, în colțul opus, în colțul opus cu rochia suflecată sus.

E încă noapte în genunchii ei negru întăruși în albastru, e încă vînt și culoare de tei năvăleşte prin geamul sihastru.

Somnul ei se compune din ceva aspru, ceva lin, din ceva care curge în sus din ceva care nu s-a spus... Fată plină de adevăr, putea-vei sta închisă-n măr?

Galbenă hîrtie

Galbenă hîrtie, pute a lemn, pute a rășină scursă din zîmbetul solemn al celei din urmă Urse

Așa vin douăsprezece mărgele de la închinare pe drum și pe necărare înecate-n sîială care de care.

Eu v-am dat piinea și trupul, zice, eu v-am dat și v-am dat, de pe tron, de pe sare de pe apă și de pe pot.

Doamne, și așa îi atîrnă piciorul, și așa i se vede părul murdar bărbierit de pe luna aprilie în cel din urmă pătrar...!

Eu v-am dat și v-am dat, eu — rășina, eu — lemnul, nu întrebăi nimic: dansați, dansați după cum știțiie întelemnul.

Galbenă hîrtie, galbenă sîială a plantei îmbolnăvită deseori de zîmbet și de răgușeală care se contractează noaptea în zori.

Eu v-am dat și v-am dat, e ușor să aprindeți focul, dimineața, să fierbe magiunul mirositor, să ne minjim obrazul și fața.

Dispoziție

Pielele noastre întinse rădăie ploaia de smelț: zua își mișcă încet picioarele bolnave de — orbal.

Am nevoie de-un înțelept foarte albastru la epidermă să prind aceste planete de piept decorate cu lene eternel.

Am nevoie de note de sus de grave scursori muzicale să împing urma proptită în firele astrale.

Pielele noastre întinse obrajii cei îndreptați ziua suferă de lene pînă-n ficat.

Curge deasupra ploaia sau altă năducire încit poji să mai fii bine dispus încă un număr de zile.

GEORGE VIRGIL STOENESCU

Îndoială

Ca risipă de oase, ce risipă de oase... În valesa asta adînc unde mai sint ale tale? A vrea să le scot la cîmp și la soare Dar care sint ale tale, ale tale?

Știam coiful tău și pîntelul tău Și zalele, mîndrele, clarele tale! Aici toate-s albe arhidee tivite și roase De fierul ivit să asculte de-aproape.

Ca risipă de oase ce risipă de oase... Mă arde prea mult adîncul lor somn. Ar trebui ridicate vîile, cîmpiiilor grea încercare

La ceasul umplerii cu soare a umbrelor țeste.

Dar care sint ale tale, ale tale?

La porțile orientului

Bonjour confesse! Mă simt mai vesel azi ca ieri... Nu știu dorințele s-ou scurs Sau poate albastrul singeluii s-a dus?...!

La Dunărea cea sfîntă tătarii dau năvală... I am very satisfied! My Lady! Sint Richard înimă de Leu-Păcală! Sint porc și beat dar vreau nevrînd (C'est trop! Ah mon Dieu!) O clipă albiu simburii, ceara să-ți pătrund.

Sint nobil doamnă.

Mort între luminările lo urînd se roagă Trei mii de papi albastru! îl desleagă...

Naștere

E ceasul cînd stelele plîng în porniri S-a rupt stăvilarul, îmi curg sfinții-n cop; Îmi număr pe deget rămase zidiri În mamă și tată crescute le zidiri.

Tiparele bune s-au scurs uniform Rotundele cîntece n-au vrut să mă țină, Urite, iubite surori vă adorm În sînge pe trepte cloceste-o albînă.

Ademenitele nopți albesc un fir... Stafii din vechi castele imi alint, S-a frînt odată mare în dorul de mir Ai fost tu odată prea clarul Corint?

Inscripție

Te văd că să mai iau putere Și înc-o dată te revăd Și tot așa mereu te iau cu mine... În fiecare dimineață eu pornesc din nou Spre colțul tău de soare în opus, Defac în trepte cercurile-ti pline

Triunghi, pătrat, dreptunghi — isoscel Și risipiți pe liniile drepte Sau frînte fără viață, uniform Te văd că să mai iau putere... Mă ninge îndoiala și adorm.

Înfățisare

Tăcerea noastră-i vorbă de strigoii Peste mormînte-n aburii de inger, În ceara ochilor din țeste goi Puterea de cuvînt o singer.

Pe marmură eternă rană Un semn de stela curse în flintini, Cenușa vorbei arse și pomană Ca laptele ce curge clar din sini.

Mi-e ceața groasă sub aripă Pe crucea buzelor cum țipă...

Cîntec

Cum rana mea închipuță Îmi picură de zîud iar... M-atinge noaptea în orbită Îmi bate clopotul solar.

Mă joc de-a morții peste vii Învăi să zbor de sus în jos, Din cuburii seci îmi fac scufii Pudrate lacrimi dintr-un os.

Nebunul cîntec, vierme aiurii Cum lasă dire șterse peste ape... Măi goi acum dar mai potrivit Să sprijine în sulții arse pleoape.

Îngînare

Dar ce vrei să vezi cînd dormi? „Cînd vine” Dar ce vrei să vezi cînd dormi? „Cînd vine” Dar ce vrei să vezi cînd dormi? „Cînd vine”

Astupă mai bine fereastra Să moară gerul luminii, Cînd vine luna să fure cerului din timp. Astupă fereastra și oasele și spini!

IOLANDA MANAI

Cumpănă

Fierbinte este și-otit de vie Urma stelelor căzute din zbor, șerpii înșesc din pămîntul în flăcări sub orizontul tăiat în două. În cuburii noastre de cumpănă cîntecul lasă umbre reci, copacii plîng cu muguri înnegriți, și noi sintem fibre înspăimîntate în brațul necruțat al cumpenei.

Leagăn erodat

Un suspin impietrit mă cheamă, un glas scufundat în apele reci, unde dorurile s-au zădărnicit. Marea respinge liece gest și leagănul nostru erodat plînge după noi fără glas, plînge de noi, plînge de mare un glas scufundat în apele reci.

Eroul fără nume

Pe groapa comună iarba e uscată și singele negru al mugurilor pîrlolii inundă ramura roditoare. Dar sub puțerea agitată a adîncului eroul fără nume se cutremură.

Desen de VALENTIN POPA

VALERIU PETRU

Distante

Paznicii în rînduiala cetății Două nopți sint fulgerate de dor; Arcul cere anarhic Unirea prin spargerea cerului.

Chiar miine, zi de permis, Spațiile tot vor durea.

Mult istoria ne-a învățat Părți, părți sinucigașe să fim Zile vor trece și iarăși distanțe, Singure nopțile însă vor fi.

Ani, uitare sau moarte Și nici o distanță acum.

De aceea, pasărea măiastră o rog Să jure venirea, O dată pe an, La pragul poveștei.

Plutire

Ridul frunții plecate Și-aprînde figura de-o stea, Volutele fumului sint Jarul din fundul pămîntului, Își stînge grimasa renunțului Tot de un astru, Martor ce nu mai coatează Uitării de sine într-o formă, Inconștientă plutire.

Transfigurare

Se chinuie întunericul să scape de-ntuneric Și doare lumina prin dor de întuneric. Chemare, sete, alb și negru Trecîndu-și spectral culorile patimei, Durerea pămîntului obscurul îl zguduie, Iar lacrimile înaltului cad sîngerate.

Acum se pornește incesul dintre păcat și soare, Orbii prin ei, părți rugătoare spre poli, Lumi ferecate porțile-și deschid, Iubire de singur către singur.

Cutremură spașic unirea de spații, Geme lumina-n brațele țari, Revolta și sfîntul se duc laolaltă, Bete plătiri după nuntă.

Sedusă-i lumina, negrul e mort, Schimbare-la-fată, schimbare-la-fată. Răsar diminețile plinului, Cînd toată e-n noi adunați și pace, Culoare imensă născută din așezări ne-drepte.

Părți, părți, trecute sfere.

Liniște

După inutile dureri, ochii poartă neantul, Fuga-i oprită sub ploaia luminii, Tîrzie explozie a minții sclave, Care mic sau mare îl trece în prat.

Cînd tarele gol urechii vueste, Rare umbre fără căi se topesc, Măi goi acum dar mai potrivit Peste „eternale soapte” vastului nescrie.

Sorțile noastre straniu ne topesc, Se-ninde uitarea de jur împrejur, Omul se rupe de alții și încă de sine.

Liber formelor pline de simțuri, Tainic părăsirea a trece-n neant, Liniștea s-alătură Necunoscutului vast.

DOMNIȚA VĂDUVA

Ce pași...

Ce pași încovoiați pe firul ierbiilor Pe stînsul luminărilor se trec La temelia luminilor surpate? Ce muzică îmi subiază gîndul Pin-la nimic, ce balansat declin

La rădăcina faptelor m-aruncă? Ce plîns pe sub zăbrele mai răzbate Prin mușcătura fierului, ce plîns O nouă amintare mai cerșește?

Trecuță-i viața, orole dispar În umezăta nopții întrerupte Pe spații moarte sură mă deștram Și pier la confluențe de lumină.

HRISTACHE TĂNASE

Cînd umbra zilei pier

În această flăcără dorită ascunsă nu a rămas decît o umbră înrăpată care răcindu-se se pierde treptat în lacurile îndepărtate ale zilei adulmecîndu-și urma

TEODOR ANASTASIU

Acvariu

Pe această scenă, În acest acvariu, Plînd pe apa unui roi, Muficatul vibrează personajul În jurul fixității lui.

Zîmbetul i-a-ncrement pe buze, O lacrimă pietrificată-n ochi, O mină-nișă-absent la timp, sau un sîrut abstract, absent, pe buzele actriței pătîmate. Cu inima pustie de-adevăr.

și cînd plesnesc aplauzele-n sală, E o trezire vagă în acvariu, O evadare aspră-n adevăr, sub lumina reală vor pleca streini în viață ei și ea...

VALERIU PRICINA

Unde să mă ascund

Motto : adaug gestul meu cel mai patetic — egoismul de a nu muri.

Să mai aștept un timp cît tinerețea veninului în ol vîperei

apele scad, pămîntul se-nghesue

lovesc în măsline cu toporul și curge iarăși iar fructul în gură împărțite cleoșoașă setea pustului

rupem tu și eu azima și teama ne cuprinde pe amîndoi — cerbul țuțe cu finul mării în gură și-și piardă steaua din frunte cî mă departe

la marginea apelor gresiile înfloresc.

tineri prozatori sovietici

VIKTOR GOLIIVKIN

Bine ați venit, păsărele!

Eram la club. Mă duseseam la televizor. Rula un film. Sala se umplea treptat. Unul după altul veneau spectatorii. Dar cum eu vedeam la marginea rîndului, care cum venea — mă asaltă cu întrebările. Toți mă întrebau care e titlul filmului. Iar titlul filmului suna așa: „Bine ați venit păsărele”. Era vorba despre primăvară, rîndurile, stîncuțe și altele de același gen.

Primul care m-a întrebat a fost un băiețel. Mi s-a adresat drăgălaș, delicat.

— Nene, ce film e asta?
I-am spus:
— „Bine ați venit păsărele!”.

Băiețelul n-a înțeles. I-am repetat. Nu m-a mai întrebat. A luat loc alături. Dar chiar în aceeași clipă cineva îmi șopti încetisor la ureche aceeași întrebare:

— „Bine ați venit păsărele?” răspunsei eu.
— Cine a venit? întrebă acel cineva.
— Păsărele. „Bine ați venit păsărele!”
— Cum adică? repetă acel cineva politicos întrebare.

Îi rugai să plece. Omul păru a se supăra, totuși plecă. Dar în aceeași clipă mi se adresă o femeie. Îmi punea aceeași întrebare. Nu e frumos să fii nepoliticos cu femeile. M-am stăpînit și după ce am sorbit adînc aer în plămîni, am rostit:

— „Bine ați venit păsărele!”
— Nu-mi arde de glumă, spuse ea.
— Nicîi mie.
— Ba da, dumneata vîd că glumești, se supără femeia.

— Nu glumesc, îi răspunsei eu.
— Ești un prost, spuse femeia.
— Lasă-mă în pace, îi strigai eu.
— Mojiucule! spuse ea și plecă.

Dar nici nu apucă să se depărteze, că alți doi se așară de mine. Erau doi vîlăgani care voiau să afle și ei cum îi spune filmului. Lor nu le-am spus „Bine ați venit păsărele”. Puteam s-o pățesc.

M-am ridicat de pe scaun și am ieșit din sală. La usa m-am ciocnit de o bătrînelă, care tocmai intra. Și el m-a întrebat:
— Ați fost în sală? Ce joacă astă-seară?

Cheirile

Aveam cinci ani cînd m-am apucat într-o zi, foarte liniștit, să mă plimb pe pervazul ferestrei noastre care se află la etajul cinci. Toți ai casei m-au certat, ba m-au și bătut de ceasuri de parcă ar fi sunat alarma și toți au plecat în căutarea lui Petea. Toți locuitorii blocului au pornit în goană prin oraș să-l caute.

Mama lui Petea a fugit la spital, zicîndu-și că de vreme ce Petea a plecat singur de acasă, el nu poate fi decît la spital.

Unul din vecini a fugit în port.

Un altul s-a dus la gară, mormînd ceva în legătură cu căile ferate.

Vecinul de vis-à-vis a dat telefon la miliție. A spus că a dispărut un copil al cărui semn distinctiv este firea sa veselă.

Un alt vecin s-a dus pe la prăvălii să-l caute la raionul de jucării. Dar figura cea mai neașteptată a făcut-o unchiul Vasia. L-a căutat pe Petea prin toate circumișle și în cele din urmă a dispărut și el.

Pină noaptea tirzii l-au căutat cu toții pe Petea, ziua întreagă au hoinărit prin tot orașul.

Iar Petea ședea între timp în fundul coridorului, zgîria tencuiala de pe pereți și o infulecea de zor.

Mutatul

O instituție s-a mutat în clădirea altele. Iar aceasta s-a mutat în locul celeilalte. De ce? Nimeni n-a înțeles.

Și în clădirea aceasta și în clădirea celeilalte este exact același număr de încăperi. Și aici și dincolo sint 40 de uși.

Și aci și dincolo e același număr de ferestre.

Și numărul de saltere e același.

Și numărul de etaje e același.

Ambele clădiri au acoperișul roșu.

Ambele clădiri se află pe aceeași stradă, alături.

Au coborît și au urcat dulapuri și safe-uri.

Au scos becuri și au pus becuri.

Au adus și au așezat mese și scaune.

Le-au cărat încolo și înapoi.

Le-au mutat dintr-o clădire și alta.

În consecință înainte:

În această clădire cu acoperiș roșu era această instituție.

În această clădire cu acoperiș roșu este această instituție.

În această clădire cu acoperiș roșu este această instituție.

În această clădire cu acoperiș roșu este această instituție.

Această instituție s-a mutat în clădirea celeilalte.

Iar această instituție s-a mutat în clădirea celeilalte.

De ce oare? Nimeni nu înțelege.

Zgomotul

Așteptam să se repare acoperișul casei noastre.

Totul a început așa:
BUM! BUM! BUM!
Apoi a fost altfel:
BAM! BAM! BAM!

Apoi:
PLEOSC! BUM! POC!
După aceea:
BIM! BIM! BIM!

După care, delicat:
Tic! Tic! Tic!
Mai apoi prelung și puternic:
BUM! BAM! BAM! BAM! BAM! BUM!

BUM!
Apoi brusc și strident:
Poc! Poc! Poc! Poc!

După aceea admirabil, incomparabil!
U-u-u-u! U-u-u-u! U-u-u-u!

Apoi expresiv:
PAC! PAC! PAC! PAC!
După care retoric și înflorat:
BUM! BAM! BAM! BAM! BAM! BUM!

După aceea haotic:
BUM! BAM! PLEOSC! BUM! BIM! TIC!
POC! U-u-u-u! PAC! POC! PLEOSC!
TRALABUM BUM!

După un an acoperișul era gata.

Dar la data aceea asurzisem de a binelea.

Nu lăsați copii să mănince tencuială!

Stăm într-un bloc urias. În același bloc mai stau mulți vecini, mulți de tot. Vecinii ne iubesc foarte mult și vin adesea pe la noi.

Și noi îi iubim foarte mult și ne ducem adesea pe la ei. Și așa ne ducem mereu în vizită unii la alții. Dar nu găscam prilej să ne dovedim concret iubirea unii față de alții.

Căci din păcate nu se iveau nici un fel de nenorociri. Nimeni nu avea nevoie de nici un ajutor. De aceea nu făceam decît să ne ducem în vizită unii la alții.

Și iată că pe neașteptate a venit și nenorocirea. Din apartamentul nr. 5 a dispărut un băiețel, Petea. N-avea decît trei anișori și a plecat din casă, căci usa apartamentului rămăsese deschisă. Tot blocul a fost mobilizat de parcă ar fi sunat alarma și toți au plecat în căutarea lui Petea. Toți locuitorii blocului au pornit în goană prin oraș să-l caute.

Mama lui Petea a fugit la spital, zicîndu-și că de vreme ce Petea a plecat singur de acasă, el nu poate fi decît la spital.

Unul din vecini a fugit în port.

Un altul s-a dus la gară, mormînd ceva în legătură cu căile ferate.

Vecinul de vis-à-vis a dat telefon la miliție. A spus că a dispărut un copil al cărui semn distinctiv este firea sa veselă.

Un alt vecin s-a dus pe la prăvălii să-l caute la raionul de jucării. Dar figura cea mai neașteptată a făcut-o unchiul Vasia. L-a căutat pe Petea prin toate circumișle și în cele din urmă a dispărut și el.

Pină noaptea tirzii l-au căutat cu toții pe Petea, ziua întreagă au hoinărit prin tot orașul.

Iar Petea ședea între timp în fundul coridorului, zgîria tencuiala de pe pereți și o infulecea de zor.

Prozatorul leningrădean VIKTOR GOLIIVKIN a devenit cunoscut acum cîțiva ani după apariția romanului său pentru tineret „Bunul meu tătic”. În anul 1969 Goliivkin a publicat un volum de schițe satirice și umoristice „Bine ați venit, păsărele!”

ALLA BELEAKOVA se află la primul său volum de nuvele „Cerul roșu” — apărut în 1967.

VLADIMIR TOROPIGHIN, autor al volumelor de poezii „Generație” și „Veacul grîzilor noastre” a debutat în 1969 ca prozator cu volumul „Balade în proză”.

ALLA BELEAKOVA

Cărăbușii

Cărăbușii zbirnie în întineric serii. Noi, cîteva fetițe, cîteva prietene, ne ținem de mină și rîzînd jucăm hora în jurul teului negru ce se află în fundul grădiniței bunicului.

Casa bunicului e așezată mai de o parte față de restul satului și de obicei aici ne plimbăm cu toții, ne fugărim cu țipete și chiote, ne rotim în horă, pînă cîdem jos de amețeață sau ne jucăm de-a „hoții și vardiștii”.

Undeva în depărtare se aude cîntînd acordeonul, glasul lui trist plutește deasupra satului cuprins de însorare. La ferestre apar luminițe palide. Zbirniind supărați, cărăbușii spintecă cerul încă luminos, portocaliu.

Ei sint o fetiță bondoacă, stingace, dar mindră de gluga mea din lină pufoasă, prinșă sub bărbie cu un elastic care lasă o dungă roșie. Gluga e ridicolă, fiindcă lina se scărmoșează și cade, dar mie mi-e dragă, pentru că e alit de albă și de pufoasă! Paltonașul scurt mă face pătrată de-a binelea; de sub palton se zăresc genunchii rotunzi, parcă turnați în ciorapii groși de ață, maronii. Cu gesturile mele greoaie sint ca o rățușcă, iar minile roșii, pline de zgîrjieturi ieșind din mincele prea scurte ale paltonului seamănă cu un început de aripi.

— Natanka, grăsanca! strigă trecînd prin fața mea băiețelul pe care-l plac, și-mi dă un ghiont brutal în spate.

Ieri m-aș fi supărat dar astăzi parcă sint alta. Sint veselă, puțin îmi pasă de porecla „grăsanca”.

De ce oare? De ce oare dintre toate seriile aceasta s-a întipărit adînc în mințea mea? De unde această senzație neașteptată de fericire? De ce privesc cu alți ochi cerul cînd palid, cînd portocaliu, de ce sorb cu putere miresmele umede ale pămîntului primăvarațic, de ce mă uit mereu la acest tei, cunoscut și purcă necunoscut, negru pe fundalul cerului senin? De ce mă emoționează zbirniitul surd, supărat al cărăbușilor?

Sint o fetiță bondoacă, pătrată, joc fără grație, alerg greoi, ciorapii mi se lasă pe vine.

din coada, țepăpană ca un băț, funda îmi atrîna.

Dar cit n-aș da să fi ure, subțirică, ușoară ca un fulg! Rid peze tare, mirată de propria-mi exuberanță, pe care nu mi-o pot stăpîni și de care mi-e puțin rușine. Și-mi place băiețelul Senika, cu fața smeadă, cu chipul țărănesc, ars de vînt, cu ochi ironici, desculți, cu degetele de la picioare strimbe și murdare.

Puțin îi pasă lui Senika asta că eu stau la oraș, că știu pe de rost aproape tot Evgheni Oneghin și scara mă culc cu un volumaș de versuri sub pernă.

— Natanka, grăsanca! strigă el alergînd prin fața mea.

În primăvara aceasta au început să-mi crească sinii și primăvarațica lor țezire e dureroasă, ea mă face să fiu alta, să simt în mine ceva nou, plin de înțeles: parcă sint încă ceva dinainte și parcă totuși nu mai sint, parcă aș fi alta. Am impresia că și Senika o știe și el. Oare nu de aceea mă privește cu atîta îndrăzneală, cu o căutătură atît de ciudată în ochii lunguieți?

— Natanka, grăsanca! strigă el triumfător. Dar în ochii lui citeș întrebări și temeri și cu bucurie acunsă îmi dau seama că nu poate să nu strige, că știu pe de bine că nu-mi dea pace.

Pentru o clipă mă cuprînde un dor neașteptat, o stare dulce și necunoscută. Mă o-presc din goană lîngă un tufiș negru, imiresmat, rîmîn încremenită și-mi ascult inima. Dintre-odată parcă mă vîd alta, așe cum voi fi cîndva, dorul de a fi mare, dorul de viața ce va veni pune slăbînire pe mine.

Și pentru totdeauna se întipăresc în mințea mea acest cer palid, luminițele adormite la ferestre, copacii negri, tainicii și cîntecul depărtat, chemător al acordeonului. Și mai ales mi se întipărește în mințe zbirniitul cărăbușilor ce desenează spirale negre în pustul portocaliu al cerului. Oriunde mă voi afla de acum înainte, primăvara va fi totdeauna legată pentru mine de zbirniitul cărăbușilor.

Rid, alerg împreună cu ceilalți prin grădina învîlăuită de însorare, prin poiana albă din cauza ceții, care-ți umezește părul și-ți răcoarete obrazii în flăcări. Gluga mi s-a strîlbat, un ciorap mi s-a lăsat jos, dar n-am timp să-l trag.

Sint fericită „Z-z-z-z-z-z” zbirnie cărăbușul.

— Natalia, acasă! aud glasul de fericire ză-abrupt, al mătușii care a ieșit în tindă cu broboada aruncată pe umeri.

Ca un foc de armă străpunsese glasul ei întineric plin de fericire, de gingăsie.

Nu răspund. Desi în casă mă așteaptă lapte proaspăt, muls acum seara, samovarul care toarce pe masă, lumina plăcută, blîndă a lămpii cu gaz și cartea pe care o citim în doi — bunicul și cu mine — în clipa de față n-am nici un chef să mă duc acasă.

— Natalia, acasă! răsună glasul sever al mătușii.

Fac un gest de refuz din cap, alungînd acest glas de parcă ar fi străin. Gonesc mai departe spre adîncurile alburii ale poeniilor unde ceilalți se rotesc în horă.

— Natalia a-ca-să! o imită Senika pe mătușa. Bunicul te cheamă să bei lăptic!

Prin întineric un cărăbuș zbirnie cu disperare, se lovește de obrazul meu incins și cade cu zgomot jos. Mă cuprînde un sentiment de fericire aproape dureros. De fericire mă doare totul, toată ființa — sufletul, trupul, nervii.

Această revărsare de sentimente mă în-deamnă să fac ceva neobișnuit.

— Uraaa! strig pe neașteptate. Toți după mine! Trăiască Revoluția mondială!

Copiii alergă în urma mea.

Ai înnebunit de-a binelea! răsună glasul aspru și puțin disprețuitor al mătușii.

Nu știu ce ni s-a întipărit la toți, dar alergăm ca nebunii prin poiană, luîndu-ne la lăutăre cu cărăbușii ce par să-și fi ieșit și ei din fir.

Cărăbușii zbirnie în întineric, desenează spirale negre pe cerul portocaliu și cad mereu, luîndu-se de pămînt cu un zgomot surd.

VLADIMIR TOROPIGHIN

Balada băiețelului și a războiului

1. Nuielușa

Soare. Arșiță. Greierii cîntă...

Hoinăresc: prin tufișuri în căutarea unei nuielușe. Dacă-l scot coaja verde, lemnul are să se usuce și nuielușa are să fie roșie. Am găsit un bețigău drept, și încep să tai cu bri-ceagul un desen în spirală.

Din dumbravă ies în goană un flăcău, suflînd greu. Alergă tropînd din cîșme și trecînd prin fața mea îmi strigă răgușit:

— E război, băiete!

Mă las de sculptat și pornesc în goană în urma lui. Mă zgîrii prin tufișuri, alerg prin umbră, alerg prin soare.

Și fără să simt, nuielușa îmi lunecă din mînă.

2. Evacuarea

Niciodată nu mai văzusem atîția copii laolaltă: eram cite trei pe fiecare banchetă din compartiment. Iar în compartiment erau în total șase banchete și trei laterale. Am numărât: sintem 27 de copii în compartiment.

Iar vagonul ce lung e! Și după vagonul nostru vin alte vagoane, unul și încă unul...

Mă așez al patrulea în rînd și mă uit pe geam. Doamne și cite mame! Uite-o și pe a mea...

Trenul porneste încetisor! Se mișcă și mulțimea mamelor! Ele alergă în urma trenului, fluturînd batiste și plîng cu hohote.

Mi-e frică: atîția oameni plîng laolaltă! Din ochii mei nu curg lacrimi, doar o ceață învîlăuită peronul, șinele.

Cînd ceața mi se ridică de pe ochi îmi privesc vecinul. Pare de aceeași vîrstă cu mine — să tot aibă vreo 10—11 ani. Tremură de parcă i-ar fi frig.

3. Gara

Ne mutăm în alt orașel.

În sala de așteptare a gării e aer închis, întineric. Nu vîd nimic, dar știu (am rețînut-o din timpuri zile cînd era lumină) că acolo pe bancă, încunjurată de tot felul de boccele stă o femeie cu două fetițe infolite.

În stînga lîngă cazanul cu apă o bătrînică. Pe aceeași bancă cu mine și mama încă o femeie.

Intră unii și alții, cumpără bilete de tren, ies...

Mă trezește un țipăt. Strigă femeia, aceea cu fetițele infolite.

— M-a furat! Bani mi i-au luat! Și acetel — ultimele cuvinte le rosteste cîntat, cu amărăciune și prelung.

Tăcere.

Femeia plînge cu hohote.

Ferestra de la ghișeu casieriei se deschide și un glas anunță:

— Trenul spre Sankoe...

Femeia strigă iarăși disperat!

— Aoleu, e trenul meu! Trenul meu!

Bătrînica se ridică cu greu de pe bancă. Întinde palma către mama mea. În palmă o hîrtie mototolită de zece ruble. Mama pune cîțiva bănuți în palmă. Mai adaugă ceva și femeia de alături. Fără a rosti un cuvînt bătrîna întinde banii păgubașei. Continuînd să plîngă aceasta cumpără biletul și ridică boccelele de care se ține cele două fetițe, infolite.

E întineric, nimeni nu distinge chipul celuilalt.

4. În iulie

Prizonierii nemți lucrează la terasamentul căii ferate. Căldura e mare. Miresmele ierburilor de iulie se amestecă cu mirosul de smoală fierbîntă.

Ostașul care-l păzește s-a așezat pe marginea drumului să-și răsucescă o țigară.

— E voie? — îl întrebă un prizonier înalt cu ochelari.

— Ce anume?

— Acolo — prizonierul face un semn cu capul spre poiana din spatele străjerului.

— Ce să faci?

— Flori — răstînde intimidat prizonierul.

— A așa. În regulă.

Prizonierul își strigă tovarășii. Ei lasă lucrul, sar șantil și încep să culegă albastrele și flori de mușetel.

În românește de TATIANA NICOLESCU

Desen de VALENTIN POPA

LUCEAFĂRUL

Revistă editată de
UNIUNEA SCRITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef: Ștefan Bănuțescu
Redactori șefi adjuncți:
Cezar Baltag, Fanuș Neagu,
Nichita Stănescu
Secretar general de redacție:
Constantin Toiu

REDACȚIA:

București, Bd. Ana Ipătescu 15
Telefon: 11.51.54 și 12.16.10

ADMINISTRAȚIA:

Soseaua Kiseleff 10, tel. 18.33.99

ABONAMENTELE:

3 luni — 48 lei; 6 luni — 26 lei; 1 an — 52 lei

Tiparul executat la

COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘCINTEI”

Prezentarea grafică: Mircea Popescu

Paginător: Nicolae Ion